Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 18 (1262) ГОД XXV БЕЛАСТОК, 4 МАЯ 1980 г. ЦАНА 1 ЗЛ.

Помнік удзячнасці загінуўшым у барацьбе за вызваленне Польшчы савецкім і польскім воінам у Сямяцічах. *Фота М. Гайдука.*

Праз пару дзён супольна з іншымі народамі мы будзем святкаваць 35-ю гадавіну перамогі над гітлераўскай Германіяй.

Гэта сапраўды дзень радасці! Адчуем яе глыбока, калі задумаемся над мэтамі, якія ставіў нацызм адносна нас.

Кожны жывы можа цешыцца таму, што астаўся жывым. Але гэтая радасць ніколі не будзе поўнай, бо заўсёды ў момантах радасці прыходзяць на думку тыя, якіх ніколі ўжо не ўбачым. Радасць гэтая ў кожнага своя.

А ці таксама цешыцца тая маці, у якой сын вярнуўся з вайны, як маці сыноў і дачок, якія загінулі на фронце, у партызанах, у канцлагеры? Ім і ўдовам ніхто не верне загінуўшага шчасця. Сіротам ніхто не верне прапаўшага дзяцінства. Люты вораг адабраў у дзяцей бацькоў, бацькам — дзяцей. А што адчувае маці, якая не атрымала „пахаронкі" і да сёння чакае свайго дзіцяці? Зразумець то мы можам яе і зразумеем, ну, але памагчы аблегчыць цяжар яе сэрца не ўдасца нікому. І ўсё гэта тым цяжэй, што ў няшчасці аднаго чалавека вінаваты другі чалавек.

Гэта быў фашызм! Каб дабіцца сваіх мэт, не грэбаваў любымі сродкамі. Былі канцлагеры, крэматорыі, голад, нагайкі, смерць ад кулі і агня. Тапілі нас і рэзалі. Аб вуглы дамоў разбівалі дзіцячыя галоўкі. Было ўсё. Найстрашнейшае, што можа прыдумаць чалавек.

Так, гэта вялікае свята ўсіх, хто хоць крыху далажыўся да перамогі над сістэмай, якая несла людзям смерць. Днём Перамогі могуць і павінны цешыцца мільёны людзей таму, што жывуць, таму, што не хацелі быць нявольнікамі, што ратавалі ад няволі іншых, урэшце, што пабілі тых, хто агнём і мячом хацеў пабіць нас.

Васіль Петручук

Летапіс дружбы. Традыцыйнымі сталі сяброўскія сустрэчы жыхароў прыгранічных раёнаў Польшчы і Савецкага Саюза. Даўняя дружба злучае і Белавежу з Пружанамі. На нашым здымку белавежане хлебам і соллю вітаюць дарагіх гасцей на дзяржаўнай граніцы. Фота (мінулагодняе) Пятра Байко.

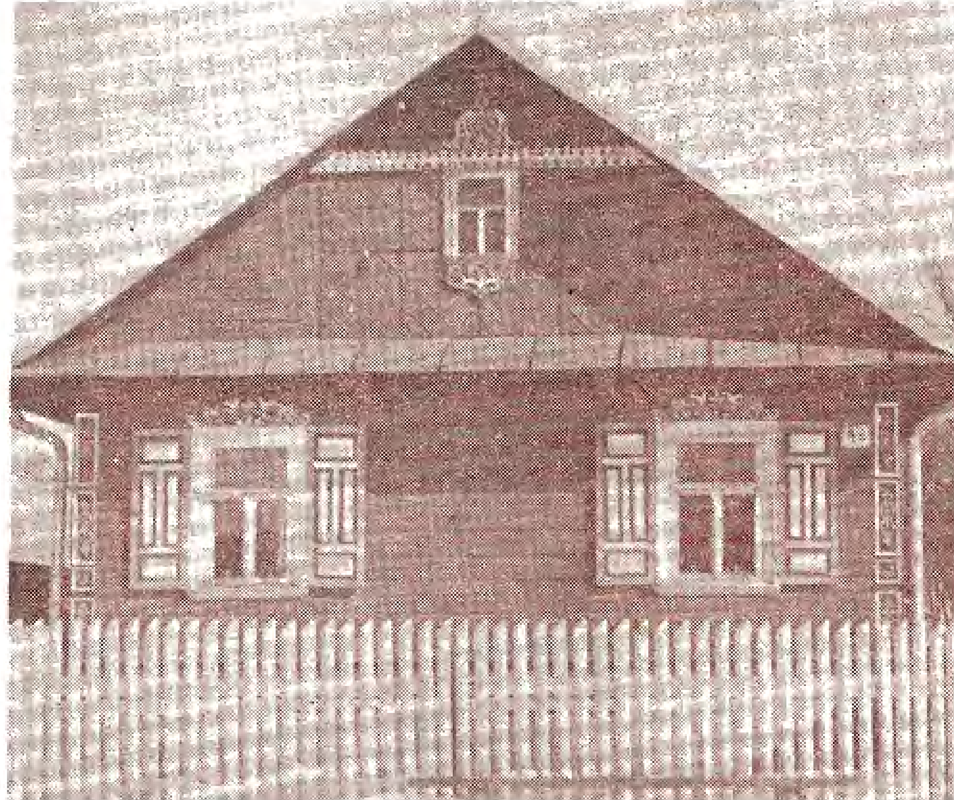
КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Войшкі

У Войшках (па шашы з Беластока ў Бельск перад мостам на рацэ Нарва паварочваецца направа і ў трох кіламетрах зноў направа пачынаецца гэтае вялікае, бо каля 150 гаспадарак, сяло-вуліцоўка) неабходна не адно пабыць, але і пажыць, каб навочна пераканацца, што цяперашняе тут жыццё абапіраецца на моцных і здаровых традыцыях самабытнай беларускай народнай культуры. Гляньце толькі на афіцыяльныя прозвішчы сялянскіх родаў: Антанюк, Ануфрыюк, Аўдзейчук, Баніфацюк, Баўтручук, Бручко, Валасюк, Васілеўскі, Васілюк, Гурба, Данілюк, Іванюк, Купрыянюк, Левацюк, Ляшэўскі, Матвеюк, Мінюк, Паўлючук, Рудэчка, Рыжынскі, Семянюк, Сяргеюк, Тамашук, Трафімюк, Шастоўскі, Янушкевіч і іншыя і параўнайце іх з мянушкамі, якімі завуць сваіх аднавяскоўцаў войшкаўцы ў штодзённым побыце: Анхімавы, Бароўскіе, Васіле, Вінцэнтыэ, Калішыэ, Красіе, Крохачыэ, Левотіе, Міколае, Полілюлькі, Роміе, Садоўськіе, Сулімкі, Сушнікі, Сэмэнюкі, Тарасоўськіе, Швайчукі, Ярошыэ. Не трэба спецыяльных навуковых даследаванняў, каб сцвердзіць, што пачатак адным і другім далі пераважна ўласныя імёны з праваслаўнага імянінніка ў яго беларускай моўнай версіі. Нярэдка войшкавец мусіць добра падумаць, каб прыгадаць афіцыяльнае прозвішча свайго суседа, з якім жыве праз „пэрэлаз" некалькі дзесяткаў год! Стагоддзямі сфармаваная вусная традыцыя аказваецца намнога мацней пісаных дакументаў.

А што ўжо казаць пра свядомасць сваёй гістарычнай даўнасці? Яна тут засяроджваецца перш за ўсё на ўрочышчы Прыстань, дзе стромкі лясны пагорак крутым схілам абрываецца над самай ракой Нарваю. Яшчэ нядаўна, бо перад другой сусветнай вайной, у гэтым месцы плытнікі-арэлі „прыставалі" са сваімі плытамі-пасамі на начлег. І ад

Працяг на стар. 4

Войшкі — гэта выразбленая з белавежскай сасны вёска, такіх домікаў тут дзесяткі.

ВЫБРАЛІ СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫЮ

Мілейчыцкі СКР сваю дзейнасць распачаў 1 верасня 1975 года на базе пятнаццаці сельскагаспадарчых гурткоў, аб'ядноўваючы 1040 членаў. Напрамкі іх працы гэта: механізацыйныя паслугі, рамонтна-будаўнічая дзейнасць, а таксама гаспадаранне на ўласнай дзялянцы. А дзялянка не такая малая. Налічвае яна агулам 590 гектараў. Зямлю гэту пераялі з дзяржаўных фондаў. Была яна слабая, запушчаная. Большасць — гэта аблогі. Трэба было пачынаць амаль ад падстаў. Пакуль яна пачала радзіць, патрабавала вялікіх укладаў. Сеюць перш за ўсё: жыта, авёс, грэчку, лубін, садзяць буракі і бульбу.

Апрача апрацоўкі зямлі, разгорнута тут шырока паслуговая дзейнасць. СКР мае пад сабой тры пункты механізацыйных паслуг: у Паканеве, Харашчэве і ў саміх Мілейчыцах, на якім ёсць дзевяць камбайнаў тыпу „Бізон", шаснаццаць снопавязалак, тры бульбяныя камбайны, трынаццаць бульбакапалак, пятнаццаць ратацыйных касярак, дзве парнікавыя калоны, пяць пасаў для падачы саломы і трыццаць восем трактараў. Гэтая колькасць сельскагаспадарчых машын дае магчымасць паслуг індывідуальным гаспадарам. Нясуць яны дапамогу ва ўсіх, магчымых пры гаспадаранні, працах. Пераважна гэта палявыя работы — пасевы, зборка ўраджаю.

Дырэктар Мікалай Салышка.

— Гадоў ад двух назіраецца ў нас цікавая з'ява, — гаворыць дырэктар СКРу Мікалай Салышка. — Калі раней людзі стараліся пазбыцца зямлі, дык зараз наадварот, выкупляюць. Прыкладна, у мінулым годзе перадалі мы індывідуальным гаспадарам аж 120 гектараў ворнай зямлі і 30 гектараў лугоў.

Два гады агульнага гаспадарання далі магчымасць мілейчыцкаму СКРу выпрацаваць пэўны напрамак, пайсці сваёй дарогай. Абмеркаваўшы, вырашылі заняцца гадоўляй свіней. У сувязі з гэтым у 1977 годзе ў Мядзвежыках распачалі пабудову свінарніка. Каб панесці пры гэтым як мага найменшы кошт, выкарысталі тыя матэрыялы, якія, здавалася б, да нічога ўжо не падыходзяць. Адным словам, непрыгодныя рэшткі, прыкладна — выкарыстаныя чыгуначныя падклады, стары этэрніт. І такім чынам вырас свінарнік, які можа памясціць 640 тучнікоў. Цэлы кошт пабудовы, разам з увядзеннем электрычнага току, памясціўся ў трох мільёнах ста тысячах злотых. Хлеўня гэтая двухпавярховая, што з'яўляецца цікавай развязкай. Адно — меншы кошт, другое — займае яна меншую паверхню.

(Працяг на стар. 5)

ХРОНІКА

■ У Моры (гміна Чыжы) члены БГКТ абмяркавалі ранейшую дзейнасць і намецілі напрамкі далейшай працы, а пасля выбралі новае праўленне ў складзе: Анна Баравік — старшыня, Марыя Баравік — намеснік старшыні, Вера Хіліманюк — сакратар, Анна Вільчыўская — скарбнік, Ягенія Заброцкая і Аляксандр Баравік — члены праўлення.

■ У Масеве (гміна Нараўка) справаздачна-выбарны сход адбыўся з удзелам старшыні ГП БГКТ Мікалая Самоціка, які ў дыскусіі гаварыў аб актуальнай дзейнасці і задачах БГКТ. Прысутныя выбралі новае праўленне ў асобах: Міраслава Парадынка — старшыня, Тарэса Байко — сакратар, Мікалай Філановіч — скарбнік. Дэлегатам на з'езд БГКТ выбраны Сцяпан Халаловіч. 4 асобы падпісалі членскія дэкларацыі БГКТ.

■ 12 красавіка выдавецкая камісія ГП БГКТ зрабіла ацэнку Беларускага календара на 1980 год, які ацаніла вельмі добра, пазнаёмілася з падрыхтоўкай календара на 1981 год і абмеркавала бягучыя выдавецкія справы.

■ 12 красавіка адбыўся пленум Галоўнага праўлення. Зацвердзіў ён справаздачу аб чатырохгадовай дзейнасці ГП, прыняў інфармацыю аб выкананні пастаноў пленарных пасяджэнняў, а таксама праект пастановы на IX з'езд БГКТ і ўстанавіў дату з'езду на 1 чэрвеня.

■ У Белках (гміна Нарва) былыя члены БГКТ выехалі з вёскі ў іншыя мясцовасці, таму там занава ўтварыўся гурток з 11 членаў, які на сваім сходзе выбраў праўленне і дэлегата на з'езд БГКТ. Старшынёй гуртка і дэлегатам на з'езд з'яўляецца Валянціна Ігнацюк, Мікалай Лук'янюк — сакратаром, Валянціна Міхальчук — скарбнікам.

(мх)

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

АЎТАРСКАЕ ПАСВЕДЧАННЕ

Дзяржаўны камітэт СССР па справах вынаходстваў і адкрыццяў выдаў аўтарскае пасведчанне групе гамяльчан: маставаму майстру дыстанцыі пуці Сямёну Заку, яго дачцы Ірыне — інжынеру-тэхнолагу, інжынеру Станіславу Макаву. Прапанаваны імі фундамент у 4-5 разоў больш трывалы, чым існуючы зараз у будаўніцтве, і больш танны па затратах сродкаў.

КАЛЯНДАР

175 гадоў назад

9.5.1805 пам. І. Х. Ф. Шылер, нямецкі паэт і драматург.

140 гадоў назад

7.5.1840 нар. П. Чайкоўскі, рускі кампазітар, адна з вяршынь сусветнага музычнага мастацтва.

100 гадоў назд

8.5.1880 пам. Г. Флабэр, французскі пісьменнік.

35 гадоў назад

8.5.1945 быў падпісан Акт аб безагаворачнай капітуляцыі германскіх узброеных сіл.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.

B.Z.Graf. Zam. 697. Nakład 7.700 I-2

Аляксандр Пасюкевіч: — Дзень цяпер падзелены дасло̆ўна на мінуты.
Фота Уладзіміра Казлова.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

Гасцей Алімпіяды прымае „Інтурыст"

Пяць алімпійскіх гарадоў — Масква, Талін, Ленінград, Кіеў і Мінск чакаюць гасцей Алімпіяды. Пра тое, як рыхтуюцца да спаткання іх у сталіцы Савецкай Беларусі Мінску, расказвае генеральны дырэктар Мінскага аб'яднання Усесаюзнага акцыянернага таварыства „Інтурыст" **Аляксандр Пасюкевіч.**

— Мінск, калі можна так сказаць, адначасова будзе двойчы алімпійскім горадам. Па-першае, у нас будзе праходзіць сем папярэдніх розыгрышаў футбольнага турніра Алімпіяды, на якія з'едзецца многа турыстаў — заўзятых аматараў футболу з розных краін, а па-другое, Мінск — гэта першы пункт побыту замежных мотатурыстаў на галоўнай алімпійскай аўтамабільнай магістралі Брэст — Масква. Таму колькасць турыстаў, якіх мы будзем абслугоўваць у ліпені-жніўні 1980 года, у параўнанні з мінулымі гадамі павялічыцца больш як у пяць разоў. Тады, як будуць праходзіць Гульні ў нашым горадзе, у ім кожны дзень будзе знаходзіцца 6 тысяч замежных турыстаў. Я сфармуляваў бы тры асноўныя заданні, што стаяць перад намі. Гэта, перш за ўсё — падрыхтоўка матэрыяльнай базы: гасцініц, харчавання, транспарту; другая — падрыхтоўка праграмы экскурсій і культурных мерапрыемстваў, а трэцяя — падрыхтоўка кадраў.

Хачу падкрэсліць, што прыём і абслугоўванне замежных турыстаў гэта толькі адзін з галоўных кірункаў праграмы падрыхтоўкі да Алімпіяды, у выкананні якой удзельнічае больш за 50 міністэрстваў, галін гаспадаркі і грамадскіх арганізацый рэспублікі.

— Ці ўжо цяпер можна сабе ўявіць прыезд у Мінск замежных турыстаў?

— Вядома, можна. На чыгуначным вакзале або ў аэрапорце нашых гасцей спаткае прадстаўнік Інтурыста і накіруе іх у адну з гасцініц. Гэта будуць першакласныя атэлі „Юбілейная", „Мінск", „Беларусь", новая гасцініца Інтурыста на 600 месц „Планета", а таксама два з высокім камфортам абсталяваныя студэнцкія інтэрнаты.

У харчаванні замежных гасцей кулінары нашага горада падрыхтавалі алімпійскае меню так, каб як найлепш задаволіць любыя густы. У ім будуць самыя разнастайныя стравы: англійскія, нямецкія, французскія, італьянскія... І ўсё ж я раіў бы гасцям абавязкова паспытаць стравы беларускай нацыянальнай кухні. Мачанку, напрыклад, вострамучны соус з абсмажанымі кавалачкамі свініны і сялянскай кілбасы, што звычайна падаюць са смакавітымі пышнымі пшанічнымі блінцамі, або грыбы ў смятане.

Не мала турыстаў прыедзе ў Мінск на легкавых аўтамабілях і аўтобусах. Яны знойдуць прытулак з камфортам у матэлі або на кемпінгу „Мінскі", што знаходзіцца ў маляўнічым сасновым бары ў 18 кіламетрах ад горада. Для аўтамабіляў замежных турыстаў каля гасцініц, рэстаранаў і футбольнага стадыёна на 55 тысяч месц, перабудова якога ўжо заканчваецца, будзе абсталявана 12 аўтамабільных стаянак. Вызначаны таксама і станцыі тэхнічнага абслугоўвання замежных аўтамабіляў і аўтобусаў. А для абслугоўвання турыстаў, што прыбудуць цягнікамі або самалётамі, мы будзем карыстацца каля 400 аўтобусамі і больш чым 60 легкавымі машынамі.

— Што знаходзіцца ў культурнай праграме для гасцей?

— У бюро абслугоўвання гасцініц ім запрапануюць цікавыя і вельмі папулярныя экскурсіі: па горадзе, ва ўнікальны мемарыяльны комплекс „Хатынь", музей беларускага народнага дэкаратыўнага мастацтва ў мястэчку Раўбічы каля Мінска, музей колішніх беларускіх рамёстваў і промыслаў у старажытным беларускім мястэчку Заслаўі... Нашыя госці могуць наведаць Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі БССР і паглядзець шматлікія ўзоры прамысловай і сельскагаспадарчай прадукцыі рэспублікі, у Дзяржаўным музеі БССР выстаўку „Беларусь партызанская", пазнаёміцца з іншымі славутасцямі сталіцы рэспублікі. наведаць прадпрыемствы, інстытуты, школы, дзіцячыя і прадшкольныя ўстановы, калгасы і саўгасы. Госці Алімпіяды прымуць удзел у вечарах дружбы, спатканнях з сябрамі па прафесіі, размовах за „круглым сталом", дзе перад імі выступяць выдатныя вучоныя, спецыялісты народнай гаспадаркі, дэпутаты народных Саветаў, працаўнікі культуры і мастацтва, вядомыя беларускія спартсмены і трэнеры.

У канцэртнай зале беларускай філармоніі ад 5 чэрвеня да 5 верасня будзе адкрыты папулярны ўжо сярод замежных турыстаў Культурны цэнтр Інтурыста, у якім адбудзецца фестываль беларускага музычнага фальклору. Выступяць тут лепшыя мастацкія калектывы і салісты. У фае канцэртнай залы бесперапынна адкрыты кіёскі, у якіх прадаюцца беларускія нацыянальныя сувеніры і сувеніры з алімпійскімі знакамі, пласцінкі з запісамі беларускай народнай і сучаснай музыкі, музыкі народаў СССР. Асаблівай папулярнасцю карыстаюцца пласцінкі калектываў, што выступаюць у Культурным цэнтры. Замежныя турысты змогуць пазнаёміцца з пастаноўкамі тэатра оперы і балету, Рускага і Беларускага драматычнага тэатраў, наведаць алімпійскае прадстаўленне ў цырку.

— Як вырашаецца трэцяе заданне?

— Мы ўжо цяпер маем салідны атрад праваднікоў-перакладчыкаў і супрацоўнікаў бюро абслугоўвання, якія валодаюць рознымі замежнымі мовамі. Апрача таго, будуць уцягнуты ў работу студэнты старшых курсаў Беларускага універсітэта і інстытута замежных моваў. Ужо цяпер яны пачалі інтэнсіўную падрыхтоўку пад кіраўніцтвам выкладчыкаў гэтых вышэйшых школаў і вопытных працаўнікоў Інтурыста.

(Працяг на стар. 4)

Беларуская песня-80 ● Бельскія хлопцы пад алімпійскімі лаўрамі ● Дзіцячыя, негаючыя ● Яны змагаліся за радзіму ● Да апошняга подыху ● Дзядзька Квас пра барадатых дзяцей ● Весткі з Драгічына, Відава, Шудзялава, Гарасімовіч, Беластока, Масева, Дубіч Царкоўных, Лебліна, Нараўкі, Бельска, Гайнаўкі ● Калі сняцца мышы ● Песня „До отправленья поезда"

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 4 V — 6.40 TTR, RTSS J. pol. sem. II. 7.10 Biol. sem. II. 7.40 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rol. 8.20 Telewizjada. 9.00 Teleranek TDC a w nim „Tajemniczy ogród". 10.20 Antena. 10.45 Anna — pol. film fab. 11.50 Dziennik. 12.05 Rolnicze rozmowy. 12.55 Wyścig kol. Kryterium MON. 13.00 100 dni bitwy o Wrocław — pr. dok. 13.20 Naville Marriner znów w Warszawie — pr. muz. 14.25 Z kamerą wśród zwierząt. 14.50 Koncert życzeń. 15.30 Los. Dużego Lot. 15.50 Skąpani w ogniu — pol. film fab. 17.20 Tele-echo. 18.20 Art Sulivan. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.10 Kariera Nikodema Dyzmy — odc. V film TP. 21.05 Mistrz. Europy w podnoszeniu ciężarów. 21.55 Wiosenne rytmy z J. Milianem. 22.30 Madrygały miłosne Claudio Monteverdiego — wid. muz.

Poniedziałek 5 V — 12.45 TTR, RTSS J. pol. sem. IV. 13.25 Fiz. sem. IV. 15.20 Pr. dnia. 15.25 NURT — Naucz. począt. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 17.00 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.30 Studio Młodych. 17.50 Ucieczka z krainy złota — odc. VII (ostatni) film fab. TV CSRS. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.10 Teatr Tel.: E. Szwarc „Najzwyklejszy cud". 21.35 Przedolimp. turniej w koszykówce kobiet. 21.55 Po dysze od chłopa na trumnę dla szkopa — film dok. 22.25 Świat i Polska. 23.10 Dziennik.

Wtorek 6 V — 6.00 TTR, RTSS — J. pol. sem. IV. 6.30 Fiz. sem. IV. 11.05 Dla szkół: Czerwone, żółte, ziel. kl. I—III. 12.00 J. pol. kl. VI. 12.55 Chemia kl. VIII. 13.25 TTR, RTSS — Mat. sem. II. 14.00 Dla szkół: Chem. sem. II. 15.20 Pr. dnia. 15.25 Klub Seniora. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.00 Interstudio. 17.30 Sonda. 17.55 Królik Bugs przedstawia — film anim. 18.15 Studio Młodych. 18.40 Radzimy rol. 18.50 Dobranoc. 19.00 Przedolimp. turniej w koszykówce kobiet. 19.30 Dziennik. 20.10 Teatr Faktu: W. Wodecki „Rzecz o zagładzie miasta". 21.20 Melodie Filmu Polskiego. 21.55 Forum korespondentów. 22.25 Dziennik. 22.40 Festiwal Twórcz. Telew. 22.55 Camerata.

Środa 7 V — 6.00 TTR, RTSS — Mat. sem. II. 6.30 Chem. sem. II. 11.05 Dla szkół: Hist. kl. V. 12.00 Muz. kl. I. 12.45 TTR, RTSS — Geogr. sem. IV. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Do harcerek i harcerzy. 15.25 NURT — Mat. kl. V. 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Pan Półka i Spółka. 16.55 Los. Express i Małego Lot. 17.05 Dom i my. 17.30 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.00 Skarbiec. 18.25 Studio Młodych. 18.50 Dobranoc. 19.00 Lekarz radzi. 19.05 Ex libris. 19.30 Dziennik. 20.10 Pieśni z rodowodem. 21.05 Komisarz Maigret prowadzi śledztwo — film fab. TV franc. 22.40 Przedolimp. turniej w koszykówce kobiet. 23.00 Dziennik. 23.15 Festiwal Twórcz. Tel.

Czwartek 8 V — 6.00 TTR, RTSS — Mat. sem. IV. 6.30 Geogr. sem. IV. 11.05 Dla szkół: J. pol. kl. VIII. 12.00 Nauka o człowieku kl. VIII. 12.55 Muz. kl. I. 13.25 TTR — Hod. zwierząt sem. II. 14.00 TTR Mech. rol. sem. II. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Dla harcerek i harcerzy. 15.25 Turniej zastępowych 15.55 Obiektyw. 16.15 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC. 17.20 Dzień dobry w kręgu rodziny. 17.40 Poligon. 18.10 Studio Młodych. 18.30 Wyst. amb. CSRS. 18.40 Radzimy rol. 18.50 Dobranoc. 19.00 Skojarzenia — teletur. 19.30 Dziennik. 20.10 Zwycięstwo — Maj 1945 — film dok. 21.05 Pegaz. 21.40 Festiwal Twórcz. Tel. 21.50 Dziennik. 22.05 Ocalić miasto — pol. film fab.

Piątek 9 V — 6.00 TTR Hod. zwierz. sem. II. 6.30 Mech. rol. sem. II. 7.00 Hod. zwierz. sem. IV. 7.30 Mech. rol. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Dla harcerek i harcerzy. 9.25 Człowiek, ziemia, kosmos. **10.00 Studio 2** — omówienie pr.. 10.10 Mój ojciec był żołnierzem — pr. publ. 10.25 Królowa Wisła — rep. 11.35 Wojna i pokój sołtysa z Czerniny — rep. 11.55 Uroczysta odprawa wart. 12.55 Wyścig Pokoju. 13.10 Mój ojciec był żołnierzem — cz. II. 13.20 Chopiniści. 14.00 Wyścig Pokoju. 14.10 Zakazane piosenki — pol. film fab. 15.55 Wyścig Pokoju. 16.15 Mój ojciec był żołnierzem — cz. III. 16.25 Turniej marzeń. 16.55 Mój ojciec był żołnierzem — cz. IV. 17.05 Puchar Polski w p. nożnej — II poł. meczu Lech-Legia. 17.55 Hist. muz. rozr. — odc. 1. 19.00 Wieczorynka. 19.10 Śpiewa Lenka Filipova. 19.30 Dziennik. 20.10 Do krwi ostatniej — odc. VI pt. Dywizja — film hist. 21.20 Sport w Studio 2. 21.30 Wszystko za wszystko z K. Musiołem. 22.35 Dziennik. 22.40 Świadkowie.

Sobota 10 V — 6.00 TTR Hod. zwierz. sem. IV. 6.30 Mech. rol. sem. IV. 12.45 Hist. sem. II. 13.25 Biol. sem. II. 14.00 Pr. dnia. 14.05 Radzimy rol. 14.15 Obiektyw. 14.35 Dziennik. 14.50 Orbita. 15.20 Wyścig Pokoju. 16.20 Victorio de Sica. 17.05 Występ Centralnego Zespołu Wojska Polskiego. 17.55 Mistrzostwa Polski w boksie — finały. 18.50 Dobranoc. 19.00 W świecie dzikich zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.10 Pogoda dla bogaczy — odc. VI — film fab. TV USA. 21.05 Pr. publ. 21.25 Cena sukcesu — czyli Nowak-show — pr. rozr. 22.10 Dziennik 22.05 Kronika W.P. 22.40 Festiwal Twórcz. Tel. 22.55 Van der Valk — odc. pt. Wszyscy to robią — film krym. TV ang. (ur)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 2 V — 13.20 Koncert świąteczny. 14.30 Film fab. 15.45 W świecie zwierząt. 16.45 Cyrk. 18.30 Film fab. 20.35 Film muz.

Sobota 3 V — 10.35 Film fab. 11.45 Filmy anim. 12.20 Koncert. 14.50 Film fab. 16.00 P. nożna. Spartak-Torpedo. 18.50 Film fab. 20.35 Wieczór humoru. 22.[illegible] Koncert.

Niedziela 4 V — 13.25 Filmy anim. 13.45 Klub podróży. 14.45 Film fab. 15.50 Panorama. 16.35 Film fab. 19.00 Film dok.

КІНО

Białowieża Mężczyzna w lodenie — rum. 6—7. Mistrz rewolweru — USA 8—9. Nie zaznasz spokoju — pol 10—11.

Bielsk Podl. Trzy dni Kondora — wł. 5—6. Gorączka sobotniej nocy — USA 7—9. Czyje to prawo — węg. 10—11.

Czeremcha Zabawka — fr. 6—7. Stawiam na trzynastkę — czes. 10—11.

Czyże Śmiertelny pościg — fr. Ciepło — buł. 7—11.

Gródek Tortury — fr. 10—11.

Hajnówka Afera Concorde — wł. 4—5. Droga daleka przed nami — pol. 6—8. Ifigenia — grec. 9—10. Nie wychylać się — jug. 11.

Michałowo Ostatni raz — USA 6—7. Vincent, Francoise, Paul i inni — fr. 8—9. Azyl — pol. 10—11.

Mielnik Komisarz w spódnicy — fr. 7. Test pilota Pirxa — radz. 10—11.

Milejczyce Jenny i Toby wśród dzikich zwierząt — USA. Szczególny dzień — wł. 7—11.

Narew Sabina Wulf — NRD. Sto koni do stu brzegów — pol. 7—11.

УДАЛЫ ПАЧАТАК

Постаць Юркі Трачука цікавая. Абсальвент польскай сярэдняй школы, студэнт рускай філалогіі, ён імкнецца адшукаць сябе ў беларускай паэтычнай творчасці.

Сума гэтых абставін стварае пераканане, што ажыццяўленне свайго таленту і ведаў Юрка Трачук бачыць у спалучэнні з эмацыянальным бокам свайго „я", з прывязанасцю да роднай мовы. Сведчаць аб гэтым яго вершы, надрукаваныя на літаратурнай старонцы.

Першы з іх, „Прагнаны рыцар", — гэта проба арыгінальнай і глыбокай думкі, з аднachасовым простым яе ўфармаваннем. Гэтая цікавая алегорыя з'яўляецца аднachасова прыкладам мастацкай персаніфікацыі з'явы прыроды — ветру, які вуснамі прагнага блукаючага рыцара (ці яго духа) праклінае жудаснае „ўчора".

І тут даходзіць да голасу чуллівая душа паэта:

„...Жаль мне стала ветру —
Маладога брата..."

— брата з яго шчырым сэрцам і крылатай душою, які, загубіўшы сваё маладое жыццё ў „праклятым учора", сёння жыве толькі ва ўспамінах народу і яго песняроў.

Наступны верш:

„Усе мы зялёныя галіны
Аднаго дрэва..."

— гэта філасофская думка ў паэтычнай форме. Канструкцыя думкі сама па сабе таксама цікавая, але тут аўтар дапускае ноту песімізму:

„Усе мы заблудныя
вандраўнікі,
Якія мараць
аб блакіце,
а астаюцца ў хмарах".

Падобны матыў выступае ў адным з наступных вершаў пад загалоўкам „Зніміі", апублікаваным на літстаронцы з 2 верасня 1979 г.

„...зноў я ашукаўся
у сваім адвечным
сонечным
імкненні..."

Адсутнасць веры Ю. Трачука ў дасягненні чалавецтва, у магчымасць здзяйснення мараў „аб блакіце", а таксама і яго асабістае вельмі хуткае расчараванне „адвечным сонечным імкненнем" годнае задумы, а нават крыху непакоіць. Спадзяюся аднак, што гэта толькі часовы псіхічны стан аўтара, стан дэпрэсійнага характару, на які хто ж сабе можа пазволіць, як не душа паэта?!

Асноўнай крыніцай творчай інспірацыі Юркі Трачука з'яўляецца, несумненна, прырода з яе роднымі матывамі, (напрыклад, „Чарадзейскі птах" — „Ніва" № 40, 7 кастр. 1979 г.). Матывы гэтыя паўтараюцца амаль у кожным вершы Юркі і служаць канвой для выражэння яго юнацкіх эмоцый (літстаронкі ў „Ніве" № 26 з 1 ліпеня 79 г. і № 31 з 3 жніўня 79 г.).

„Антр'э" Юркі Трачука на літстаронку, трэба заўважыць, вельмі асцярожны. Ён не гоніцца за аб'ёмам сваіх вершаў, але стараецца думкі фармаваць кампактна, даволі арыгінальна і ясна.

На асаблівую ўвагу, на мой погляд, заслугоўваюць радкі, надрукаваныя на літстаронцы з лютага 1980 г.

„Можа
і таму
так
смакуе сваё,
што
трэба
яго
грызці
зубамі".

Думка, годная вышыні афарызму, сведчыць аб маральнай паставе аўтара.

Першыя два спомненыя вершы, якімі дэбютаваў Юрка Трачук на літстаронцы, розныя па форме і сведчаць аб тым, што аўтару не чужы традыцыйны склад верша народні з прынятай наогул маладымі паэтамі больш ліберальнай сучаснай формай. Можна было меркаваць, што Юрка

(Працяг на стар. 4)

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ

В. Швед, папулярны на Беласточчыне беларускі паэт, жыве ў Варшаве. Працуе ў выдавецтве „Książka i Wiedza". Член Саюза польскіх пісьменнікаў.

Фота Я. Целушэцкага.

Віктар Швед

ВЯРТАННІ

Korzenie przez bruk i asfalt
nie sięgają ziemi.
В. Жукроўскі

Не прарастуць мае карэнні
Ні праз асфальт, ні пласт бетону.
Жывучых сокаў і натхнення
Мне родны кут дае да скону.

Усё тут блізкае такое,
Тут жыццядайныя крыніцы.
Чую пад босаю ступнёю
Кожны шматок сваёй зямліцы.

І ў шчабятанні жаўруковым,
Што льецца з высі напрадвесні,
Я чую гукі роднай мовы
І роднай беларускай песні.

Мне кроўныя сялян турботы,
Іх добрая і злая доля.
Сялянскага пах чую поту
У летнюю спякоту ў полі.

Калі спяваюць — падпяваю,
Іх кожнай цешуся ўдачай.
А завітае доля злая —
Я плачу — калі нехта плача.

Таму і верш мой не заўсёды
Вясёлы, часам суму поўны.
Жыццю складанаму народу
Заўсёды буду паслядоўны.

І ад калыскі да скanання
Буду ў душы я селянінам.
Маё жыццё — гэта вяртанні
Няспынна ў родныя мясціны.

ПАГАВАРЫ СА МНОЮ, МАМА...

Поговори со мною, мама,
О чем-нибудь поговори.
До поздней полночи до самой
Мне снова детство подари.
В. Гін

У сне сваю матулю бачыў,
Яшчэ ў старое хаты сценах.
Малы я, у гадах дзіцячых,
Сядзеў у мамы на каленях.

Матуля баіла мне казкі,
Песні цудоўныя спявала.
Сваёю дабратой і ласкай
Мяне зусім зачаравала.

Няўлоўныя вы, сну хвіліны...
Няма, няма матулі ў Моры...
У снах да сэрца туліць сына,
У снах яму дзяцінства дорыць.

З балгарскага цыкла

БУРГАС

Вуліца Бургаская ў Варшаве,
На якой я ад гадоў жыву.
І таму было заўжды цікава
Бургас-град убачыць наяву.

Нечакана здзейсніліся мары,
З хваляваннем ставіў першы крок
На зямлю гасцінную балгараў,
Дзе царыць пайднёвы сонцапёк.

Як жа многа дабраты і ласкі
Ад балгараў змог я тут спазнаць!
І таму на вуліцы Бургаскай
Бургас-град я буду ўспамінаць.

ЧОРНАЕ МОРА

Ноччу стагнала цяжка мора,
Бераг глытаючы пясчаны.
Марскую ўтаймаваў прастору
Лагодны вераснёвы ранак.

Сонца бліскучыя прамені
Сыпнула ў мора, як каралі.
Стаяў я ў дзіўным захапленні
Ад харастваа жамчужных хваляў.

Колькі ж чароўнай прыгажосці
Стыхія ўтойвае марская!
Шкадую, я тут толькі госцем,
Мяне дарога ўжо чакае.

ЁДАВЫЯ ПАРЫ

Пайлу Дэйкалу
прысвячаю

У нас усё тут згодна з планам:
Разбуджвае мяне таварыш
І мы супольна рана, рана
Бяжым на ёдавыя пары.

А потым нас вітае сонца,
Што выныраe проста з мора,
І нам, у нашай ранняй гонцы,
На ёдавым паветры ўторыць.

Шчыра вітаюць нас балгары
На ёдавым паветры свежым,
З чорна-карычневым загарам
На Мора Чорнага ўзбярэжжы.

РУСІЯ

Русії Хаджыевай
прысвячаю

Колькі ж рамантыкі ў Русії,
Быццам бы казачнай русалкі,
Якую хвалі вадзяныя
Песцяць супольна з сонцам яркім.

Ізноў яна ў абдымках хваляў,
Ізноў яе ўзяла стыхія.
А я сабе падумаў з жалем:
Чаму ж ты не мая, Русія?

Яна як быццам не балгарка,
Бландзінка, вочы галубыя.
Усмешку мне дала ў падарку
Русія, слаўная Русія.

АДЗІНОКІ

Задумаўся. Па-суседску вяселле раўло. Аркестр выў, бы ў ліхаманцы. Гармонік душыўся ад захаплення. Грымеў барабан. Сусед сына жаніў. Сто пяцьдзесят чалавек склікаў. Дзякy багатую яго сын браў.

А ён? Сядзеў адзінокі. Заўтра Новы год. Во, колькі іх было, пяцьдзесят ці шэсцьдзесят. І сам ужо не ведаў. І усё — нібы бліск флеша. Яшчэ ўчора рана кароў пасвіў. Блакітам неба захапляўся, ногі расою мыў і песні спяваў. А пад поўдзень? Усё замітусілася, зарагатала, бы чэрці ў пекле. Познань, Варшава, Модлін, Брэст. Пыл, агонь і дым. Кроў і слёзы, гарачыя пяскі Лівіі, скалістыя, бы штыкі, Монтэ-Касіна. Колькі ж гэтага ўсяго бачылі вочы. І чаму яны не лопнулі ад страху і жудасці...

А пасля што? Ну што? Бачыш. Той самы вузкі палескі загон, толькі крыху набрынеў. Усё было спалена. Будаваўся. Навокал жыццё плыло. Людзі жаніліся. Радзіліся дзеці. А ён? Часу не меў падумаць нат. Багатым хацеў быць. Грошы збіраў, бо толькі яны давалі права на існаванне.

„Ревела буря гром гремел..." — даносілася.

Раві сабе, раві. Кароў трэба ісці даіць. Малако падаражэла. Са дзве каробкі трэба дакупіць. Луг пад Альшынкай узяць. Сена будзе малавата.

„Шумел камыш, деревья гнулись..."

Гні, гні, можа сагнеш карк. Расшумеліся. Распуста. Гневу божага не баяцца.

Ой, нешта ў баку кальнула. Нядобра. Лякарства ўзяць. Дзесяць кропляў. Хай будзе дваццаць. Вось крыху ляпей. Гэта пройдзе. Але нешта вочы мутнеюць. Горача. Душна. Вады! Дзе яна? Нікога няма. Божа, выйсці на двор. Няўжо гэта?

Ратун.... ууу!..

А побач за плотам дом козырам хадзіў. Крычалі „горка водка, горка" ды шумную „Многая лета". Там радзілася новае жыццё.

У. Дваракоўскі

ЯКІ РОД НАШЫХ ВЁСАК.

У 8 нумары „Нівы“ Байко спамянуў маю заметку, у якой я напісаў, як узніклі назвы некаторых вёсак у маёй ваколіцы. Сёння я хачу напісаць у „Ніву“, аб чым даведаўся ад настаўніцы Ніны Цыванюк, якая родам з вёскі Багнюкі, а працуе ў зборнай школе ў Шымках. Цыванюк Ніна пісала магістэрскую працу — манаграфію Ялоўскага старства. Яна запісала гісторыю 30 вёсак і сотні ўрочышчаў.

Як жылі нашы продкі? Яны займаліся рыбалоўствам, ганчарствам, разводзілі пчол, рабілі драўляную пасуду, калёсы, і ўсё патрэбнае ў працы на зямлі. Плацілі падатак рыбай, мёдам, збожжам і палатном. Калісь было многа вадзяных млыноў. На Будах была гута, дзе выраблялі шкло. Вёсачкі, па некалькі хат, былі параскіданы сярод Ялоўскай пушчы, якой засталася зусім маленькая частка і ўжо называецца яна Пагнілое.

Наша вёска Рыбакі мае цяпер 20 хат, а ў 1623 годзе былі запісаны „тры ізбы рыбацкія“ на ўзгорачку над ракой Нарвай. Мне яшчэ давялося бачыць сляды колішняга жыцця. Мацейкава Гара ўзнікла ад таго, што ў Валкавыску быў Мацей, якога засудзілі за нейкі дрэнны ўчынак. Ён адышоў ад Валкавыска 70 кіламетраў і на вялікай гары сярод лесу зрабіў сабе зямлянку. І так вырасла вёска. Дзягелі — назвалі ад таго, што там выраблялі дзёгаць. Ганчары выраблялі з гліны пасуду, значыць займаліся ганчарствам.

Назвы ўрочышчаў выводзяцца ад усякай-усячыны і ад ваенных падзей. У Ялоўцы — урочышча Батарэі — гэта таму, што ў напалеонаўскую вайну там стаялі батарэі. У Тайніцы Горнай урочышча Табары — там у нейкую вайну стаяў табар (ваенны абоз). У Плянтах, Міхалоўскай гміны, урочышча Калечы Багон, бо там моцна біліся з туркамі і было многа параненых (пакалечаных) салдат.

Ялоўскае старства займала ўшырыню тэрыторыю ад вёскі Падазераны да ракі Нарвы, а ўздоўж — ад Ялоўкі да вёсачкі Калясное. З 30 вёсак на гэтай тэрыторыі 6 не існуе: Аўрукі, Альшаны, Міраеўшчына, Русінава, Войшкі і Лясоты. Яны згарэлі ў час вайны і пабудаваліся ва ўрочышчы Цісоўка. На рэшту вёсак няма дадзеных, ад чаго яны загінулі. Маглі загінуць у час войнаў і ад эпідэміі чумы, тыфу і халеры. Расказваў мой бацька, што праз Нову Волю праходзіў полк салдат, які ў мястэчку Тыкацін вымер ад халеры. А ў Новай Волі таксама людзі так мерлі ад халеры, што іншыя не паспявалі іх вазамі адвозіць. Клалі на вазы, як дровы.

У час войнаў ворагі забівалі людзей. У адной вёсцы недзе каля Адрынак швед застаў у хаце адну бабу і хацеў яйкі забраць ано прыказаў яшчэ, каб яна іх зварыла. Сам сеў на парозе, каб баба не ўцякала, ды й заснуў. Тады баба яму гаршчок кіпеню на галаву выліла і так выратавала сваё жыццё.

У гэтыя стораны прыходзілі людзі з усходу і з захаду. У Ялоўцы паўстаў касцёл і царква, быў двор і паднявольныя людзі. Прыехалі і яўрэі. Вёскі разрасталіся, людзі размнажаліся, карчавалі лес, а грушы і яблыні пакідалі для цянька і пладоў. Гэтыя грушы і яблыні яшчэ і цяпер стаяць, як помнікі колішніх падзей.

Ф. Хлябіч

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

ГАЛЕНА ГРАМАТОВІЧ І ІНШЫЯ

Брыгадзірша сыраварні на Гайнаўскім малачарскім прадпрыемстве Галена Граматовіч працуе на гэтай пасадзе ад 1972 года. Гэта яе першая праца, да якой прыступіла пасля заканчэння малочнага тэхнікума ў Беластоку. У 1978 годзе атрымала званне дыпламаванага майстра-сывавара. Галена Граматовіч — прыкладны работнік. Яна прывучыла да гэтай прафесіі многіх маладых людзей. Пад яе кіраўніцтвам брыгада дабілася высокай якасці сыра і заваявала другое месца ў краіне.

(яц)

На здымку злева направа: Галена Граматовіч, Мечыслава Пашкевіч і Яўгенія Слензак.

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ

У ОРЛІ

У арлянскім гмінным асяродку культуры знаходзяцца святліца, бібліятэка і клуб прэсы і кніжкі. З іх найбольш карыстаюць моладзь і дзеці. Калі ўжо гаварыць пра моладзь, дык і аб працы гуртка ЗСМП. Заправіламі з'яўляюцца Пётр Кудэрскі і Неаніла Леўчук. Неаніла вядзе дванаццаціасабовы паэтычна-музычны калектыў. Свае здольнасці ў ігры, спеве і дэкламацыі праяўляюць Альжбета Кароўкіна (салістка), Пётр Кудэрскі (іграе на гітары), Віктар Назарэвіч (здольны дэкламатар), Міхал Война (вопытны сцэнарыст) і іншыя. Даволі часта выступаюць яны перад мясцовай публікай. Пад кіраўніцтвам Ніны Мартыновіч (яна дырэктар ГОК) займаецца вакальны калектыў, які складаецца з дарослых асоб (да 1975 года вяла яго светліцовая Вера Валкавыцкая). Выконвае ён беларускія, рускія, украінскія і польскія песні. Дуэт у саставе Лапух і Балла вядомы ўдзельнікам аглядаў беларускай песні. Школьная моладзь вучыцца спяваць і іграць на музычных інструментах. Заняткі вядуць настаўніца спеву Ніна Шуй і музычны інструктар Ян Янушка.

Пластычны гурток карыстаецца вялікім зацікаўленнем у дзяцей. Умела вядзе з імі заняткі кіраўнічка клуба. Выстаўкі дзіцячых работ захапляючыя. На іх малюнкі і разьба. Якімі намаганнямі і пачуццём яны здабываюцца — гэта іншая справа. Лічыцца перш за ўсё стваральная праца, заахвочванне, але і заангажаванне, нараджаючаеся ўменне ды гарэнне. Важна, каб дзеці і моладзь развівалі свае здольнасці і зацікаўленні. Ды ў раннія гады. Важна, калі ёсць каму іх заўважыць і ўмела накіраваць. У клубе адбываюцца таксама для дзяцей вечарыны казак, розныя конкурсы, згадуй-згадулі і іншыя культурныя мерапрыемствы. Цікавым было мерапрыемства з нагоды прыбыцця вясны.

У конкурсе „Моладзь — дзецям“ арлянскі клуб таксама вылучыўся і атрымаў 2 тысячы злотых узнагароды. За яе купяць дзецям і моладзі розныя настольныя ігры і цацкі.

На заканчэнне яшчэ пра арлянскіх дзяўчат і юнакоў. Арганізавалі яны кулікі супольна з моладдзю з Крывой (гэта было на год раней) і з Дубіч Царкоўных. Прыемныя былі гэта сустрэчы. Арлянцы запросяць дубіцкую моладзь да сябе сёлета ў маі.

У арлянскім асяродку „Сучасная гаспадыня“ ЗСМПоўцы арганізуюць курс пячэння салодкіх хлебабулачных вырабаў. У рамках вясенняга пачыну моладзь адрамантуе агароджу, памалюе лавачкі і зробіць кветнікі каля ГОКу. Яна добраўпарадкуе таксама мясцовы скверык.

(яц)

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Анталогія беларускай савецкай песні, 1979, стар. 423, цана 86 зл.

Выбар лепшых песень з нотамі беларускіх кампазітараў за апошнія 60 год. Багатая крыніца мелодый і для мастацкай самадзейнасці і для спеваў у сяброўскім коле.

Каганец К., Творы, 1979, стар. 264, цана 22 зл.

Зборнік празаічных твораў, вершаў, драмаў, публіцыстыкі, карэспандэнцыі беларускага пісьменніка і грамадскага дзеяча з часоў „Нашай нівы“. Прадмова, укладанне і каментарыі С. Александровіча.

Лужанін М., З ранку да вечара, 1978, стар. 441, цана 18 зл.

Кніга роздумаў, назіранняў, накідаў партрэтаў пісьменнікаў.

Шушкевіч С., Выбраныя творы ў двух тамах. 1978.

Том І, стар. 384, цана 26 зл., склалі лірычныя вершы, вершы і казкі для дзяцей.

Том ІІ, стар. 336, цана 22 зл., — гэта апавяданні, нарысы, успаміны, крытычныя эцюды творцы.

Кірэенка К., Выбраныя творы ў двух тамах, 1978.

Том І, стар. 624, цана 44 зл., — лепшыя вершы з пленнай творчасці паэта.

Том ІІ, стар. 400, цана 34 зл., — паэмы, апавяданні і аповесць для дзяцей „Сум і радасць дзеда Рэпкі“.

Баханкоў А. Я., Гайдукевіч І. М., Шуба П. П., Тлумачальны слоўнік беларускай мовы, 1979, цана 14 зл.

Слоўнік змяшчае каля 7 тысяч слоў і ўстойлівых выразаў з сучаснай беларускай мовы і дае ім паясненні. Вельмі патрэбная рэч для тых, хто мае дачыненне з беларускай мовай, асабліва для вучняў сярэдніх школ.

Кнігарня высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki“, 15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

(Працяг са стар. 3)

УДАЛЫ ПАЧАТАК

Трачук будзе паслугоўвацца кожнай з гэтых форм у залежнасці ад зместу, ідэі і прызначэння верша. Пакуль што гэта аднак не споўнілася. Шкада, але гэта ўжо справа самога аўтара.

Да чысціні мовы Ю. Трачука, на мой погляд, таксама нельга мець істотных заўваг, беручы пад увагу, аднак, што могуць у яго пракрадацца русізмы тыпу „зарыдаў сабакай“.

Маючы на ўвазе пакуль што даволі скромны змест вядомай нам (апублікаванай) паэзіі Юркі Трачука ў „Ніве“, мае разважанні на гэтую тэму можна разглядаць выключна як асабістыя ўражанні аб яго дэбюце. Незалежна ад гэтага, на аснове эмацыянальных адносін і актуальнай сувязі Юркі Трачука з беларускім словам, яго несумненнага таленту, ступені пазнання культуры і літаратуры польскага і рускага народаў можна зрабіць вывад, што стаіць ён на грунце добрых магчымасцяў развіцця ў галіне беларускай паэзіі.

Разумеецца, што дасягненне гэтай мэты, якая для маладога сёння паэта можа ў будучым аказацца яго „блакітам“, настолькі рэальнае, наколькі абумоўлена працай у напрамку ўсебаковага пазнання ў першую чаргу роднай культуры ў шырокім паняцці гэтага слова, а таксама і пісьменства братніх народаў, з якімі ўжо злучыў лёс Юрку Трачука даволі грунтоўна.

Янка Жамойцін

(Працяг са стар. 1)

гэтага, быццам бы, паходзіць назва ўрочышча. Вядома, такое тлумачэнне гэта ўсяго толькі мізэрнае водгулле таго што тут дзеялася некалькі стагоддзяў таму назад, калі рака Нарва была асноўным шляхам гандлёвых зносін Паўночнага Падляся з Гданьскам і іншымі гаспадарчымі цэнтрамі ніжняга цячэння Віслы і ўзбярэжжа Балтыкі. Па ёй сплаўлялі збожжа, драўніну, паташ, смалу, воск, кужаль, лён, мёд, шкуры і мноства іншых тавараў, на якія багатыя былі людныя і добра загаспадараныя тутэйшыя ваколіцы, асабліва ў XVI стагоддзі. З тымі часамі трэба звязаць таксама назву ўрочышча Кажамякі (пагорак, поле, поплаў), якая можа быць нейкім следам паселішча гарбароў. Але на ўзбярэжжы Нарвы каля Прыстані ёсць сляды і значна ранейшай чалавечай дзейнасці: таямнічыя Могілкі — гэта, праўдападобна, рэшткі паселішча з дагістарычнай эпохі. Побач відаць пагорак, які яшчэ захаваў абрысы насыпу невялікай крэпасці, што, магчыма, у X-XIII стагоддзях сцерагла пераправы праз Нарву. Недалёка ад Прыстані ўрочышча Цэрковіско здобіць легенда пра царкву, што правалілася пад зямлю разам з молячыміся. На першы дзень Вялікадня, кажуць, можна тут пачуць гранне званоў і набожныя спевы, а цёмнымі вечарамі пламеньчыкі свечак доўга-доўга кружаць шырокім карагодам, быццам у крэсным ходзе, спускаюцца да ракі і гінуць у яе тоні. А з назведаных падзямелляў пагорка на Прыстані час ад часу выходзіць постаць воя-велікана, уздзявае на сябе шлем, зброю, прыпасвае меч і сыходзіць, дзвонкаючы ўзбраеннем і стогнучы, да самай ракі, якраз туды, дзе калісьці была пераправа ці мост на старым гасцінцы, што з Гродна праз Бельск вёў на Драгічын...

Няма сумнення, што Войшкі — сяло даўняе, на гэта паказваюць нават назвы яго частак: Хвасты, Сэрэдіна, Вэ-

Тут не зракліся калаўротаў.

Працяг са стар. 2)

Гасцей Алімпіяды прымае „Інтурыст“

Пачаліся таксама заняткі па прафесіянальнай і моўнай падрыхтоўцы барменаў, афіцыянтаў і распарадчыкаў у рэстаранах і гасцініцах, кафэ і бараў, што вызначаны для абслугоўвання гасцей Алімпіяды-80. Лічым, што моўнага бар'ера ў нас не будзе, і працаўнікі алімпійскай службы сервісу належна справяцца з даручанымі ім заданнямі.

Спадзяемся, што ўсе замежныя турысты, якія прыедуць у наш горад, павязуць з сабою самыя прыемныя ўражанні і добрыя ўспаміны пра нашу рэспубліку, пра гасціннасць і сардэчнасць беларускага народа.

БУГ У АГНІ

Пятро Плаксей прысеў за хлеўчыкам дзядзькі Емяльяна і прагна глытаў паветра. Ад хуткага бегу, хвалявання і чэрвеньскай спёкі не мог проста аддыхацца. Глядзеў на знаёмыя яму яблыні і вішні ў садочку гэтага селяніна з вёскі Турна Малая, бачыў старэнькую хатку, у якой заўсёды віталі яго пасяброўску, як найлепшага госця і толькі цяпер зразумеў, чаму якраз ён апынуўся тут.

„Ці толькі яна дома?“ — хваляваўся яшчэ мацней і цэлай сілай сваёй юнацкай волі пажадаў зараз, каб хаця яшчэ раз убачыць гэтую дзяўчыну, толькі ўбачыць, больш нічога.

„...і раптам, — піша мне Пятро Плаксей,— *з хлява выйшла Люба. Я паціху паклікаў яе. Яна ўздрыгнула і адвярнулася ў мой бок. Убачыўшы мяне, яна падыйшла і сказала:*

— Чаго ж ты прыйшоў?! Тут жа немцы! Яны цябе...“

Тут Пятро Плаксей абарваў сказ у сваім пісьме. Рука спынілася і не захацела далей, не змагла пераліваць устрывожаных думак на паперу. Не трудна аднак адгадаць, як глыбока гэтая сустрэча з дзяўчынай засела яму ў памяці і сэрцы, калі праз сорак год яна ўсё яшчэ яго хвалюе, калі асталася жывая ва ўсіх дробязях, як бы гэта здарылася ўчора.

— Яны цябе... — абарвала далейшыя словы дзяўчына, бо нават у думках не магла сабе ўявіць, што сапраўды так магло б здарыцца з гэтым маладым, 23-гадовым салдатам.

— Што яны са мной? Заб'юць? — выручыў яе Пятро Плаксей, а Любка паглядзела на яго неяк так, быццам бы развітвалася з ім назаўсёды. Іх позіркі на хвіліну сустрэліся, і дзяўчына засаромелася, пачырванела. Толькі моўчкі кіўнула галавой, што, моў, так, уцякай, хлопча, бо тут бяда.

„...і заплакала, — успамінае цяпер Пятро Плаксей, жыхар горада Перм. — *Я толькі сказаў, што ў нас у доце няма чаго есці і курыць...“*

На вясковай вуліцы сапраўды паявіліся немцы. Было іх двое. Ішлі не спяшаючыся і трывожна азіраліся па хатах і панадворках, трымаючы напагатове свае кароткія жалезныя хуткастрэлы.

— Уцякай адсюль, Любка, — ціха сказаў дзяўчыне Пятро. — Толькі асцярожна... — дабавіў яшчэ.

— А ты? — спытала яна, а голас яе дрыжэў ад трывогі і хвалявання.

— Я... я — да сваіх, у дот... тут недалёка, над балотам...

„...Люба ўзяла нейкае вядро, што стаяла пад хлявом, — піша Пятро Плаксей, — *і накіравалася ў хату, робячы выгляд, што вяртаецца ад жывіны. Немцы аднак ужо адыйшлі далей, схаваліся за іншымі хатамі і не звярнулі на яе ўвагі. Я паўзком накіраваўся ў карчы, якія раслі зараз за Любчыным панадворкам. А па лесе,* — шчыра прызнаецца даўнейшы баец, — *я не поўз і не ішоў, а проста бег, быццам на крылах ляцеў. Калі дабег я да дота „Камендацкі“ (я ўжо паясняў, што такога дота не было, гэта будзе або „Холм“, або „Быстры“, але не ў гэтым справа), мяне нехта аклікнуў: „Стой!“ Але я не спыніўся. Вартавы не паспеў нават запытаць у мяне пароль, як я двума скачкамі быў ужо пры ім...“*

— Вядзі хутчэй у дот! — загадаў Пятро Плаксей.

„...ну і прыйшлі мы ў дот, — піша Пятро Плаксей. — *Я далажыў каменданту і палітруку, што ў вёсцы Турна*

(Працяг на стар. 6)

(Працяг са стар. 1)

ВЫБРАЛІ СПЕЦЫЯЛІЗАЦЫЮ

Прадукцыю распачалі 20 красавіка 1978 года. І ў 1979 годзе змаглі ўжо прадаць дзяржаве 1114 штук, агульнай вагой 124 тоны.

— Гадоўлю распачынаем недзе ад вагі 26-45 кілаграмаў і гадуем 5-6 месяцаў, — гаворыць дырэктар СКРу. — Купляем падсвінкаў ад сваіх каапэрантаў, якіх маем не толькі ў нашай гміне, але і ў Драгічынскай, ды Гродзіскай. На будучыню плануем зрабіць гэта крыху інакш. Хочам замкнуць прадукцыйны цыкл у адзін круг.

У сувязі з гэтым робяць намаганні пабудаваць хлеўню для мацёр, каб мець базу для далейшай гадоўлі. Вялікай падтрымкай для выбранай дарогі гаспадарання ёсць тое, што маюць, ды не мала, свайго корму. Пераважна гэта бульба, збожжа, бурачанае лісце. Зразумела, частку трэба і дакупляць. Добра гаспадарыць мілейчыцкі СКР. Адным словам, выбраў адпаведную спецыялізацыю. А гэта найважнейшае.

Міхась Шаховіч
Фота аўтара

Светлай памяці сяброўак

Бажэна і Ёля Гжэсюк вучыліся ў бельскім белліцэі, загінулі трагічна ў выпадку 8 красавіка 1980 года.

Цяжка паверыць у смерць сяброўак, а бацькам у смерць дзвюх амаль васемнаццацігадовых дочак. Так нядаўна Бажэна і Ёля былі разам з намі, адыходзячы са школы жадалі ўсім вясёлых свят. Вярнуцца ў школу пасля святочнага перапынку ім не давялося. Але нам зусім не верыцца, што іх няма сярод нас...

Бажэна і Ёля радзіліся ў адзін дзень і ў адзін дзень памерлі. Якія былі? Бажэна была дзяўчынай вельмі вясёлай. Усе цяжкасці жыцця пераносіла з усмешкай. Мела многа ўласных праблем, але ўмела памагаць яшчэ іншым. Усе ў класе яе любілі, бо да ўсіх адносілася аднолькава. Яна вельмі прыгожа спявала, так як і яе сястра Ёля. Яны разам спявалі і танцавалі ў школьным ансамблі „Іскрынкі“. Ёля была дзяўчынай спакойнай і разважнай. Мы вельмі добра памятаем апошні дзень у школе перад святочным перапынкам. У гэты дзень Ёля выглядала асабліва прыгожа — цёмныя хвалістыя валасы, якіх зайздросцілі ёй амаль што ўсе дзяўчаты ў класе, карычневыя вочы і румяныя шчокі. Такой мы яе запамяталі назаўсёды.

У смерць Бажэны і Ёлі ніхто не можа і не хоча паверыць. Для нас яны назаўсёды астануцца жывымі.

Да глыбіні ўзрушаныя
сябры і сяброўкі
з класаў III А і III С

Ёля Гжэсюк.

Бажэна Гжэсюк.

тэшкі. Прыгадаю, што беларускае „ветахі“ паходзіць са старажытнаславянскага „ветхъ“ — „даўні“, „колішні“, „вечны“. А ў „Люстрацыях ваяводства Падляшскага“ знаходзім, што яны ў 1575 годзе належалі да каралеўскіх маёмасцей староства Бельскага і ўваходзілі ў склад фальварка Сталавач як адно з сёлаў вайтоўства Антонаўскага (Антонавічы — сённяшнія Рыбалы), называліся тады Войсне і было ў іх „валокаў 46 зямлі сярэдняй, з якой плоцяць чыншу і іншых павіннасцей па 72 грошаў... затым з кожнай валокі даюць па 2 бочкі (адна бочка аўса важыла 10 пудоў)... лічачы за кожную бочку паводле ўставу па 10 грошаў... апрача гэтага даюць сена з кожнай валокі па 1 возе... лічачы за кожны воз з адвозам паводле ўставу па 5 грошаў... млыноваго плоцяць з кожнай валокі па 6 грошаў... Усяго даходу з гэтай вёскі літ/оўскіх грошаў/ 78 коп 58/грошаў/, або злотых польскіх 197 і 12 з паловай грошаў“. Далей жа чытаем: „Пры сяле Войснях млын на рацэ Нарве з 1 колам, з якога плоціць Хведко Момотовіч... коп 4/і/30 грошаў. Там жа каля таго ж сяла на той жа рацэ млын з 1 колам, з якога Радковічы плоцяць 2 капы... Там жа быў мост, з якога раней плацілі маставога 5 коп, цяпер зруйнаваны, але абяцаюць абнавіць у 1576 годзе і ў 1577 годзе з яго будзе карысць“. А гэта ж толькі тое, што тады войшкаўцы плацілі ў каралеўскую казну. Колькі з іх здзёрлі войты, старасты ды хмара іншых каралеўскіх чыноўнікаў — ніхто ўжо не злічыць, бо тое нідзе не запісвалася... Што ж, зусім не залатое жыццё было ў каралеўскіх падданых у славутым „залатым“ XVI стагоддзі, а якое яно было ў пазнейшыя, яшчэ больш змрочныя часы? І няма чаго дзівавацца, што войшкаўцы запоўнілі наваколныя ўрочышчы зачараванымі скарбамі. Адзін з іх, напрыклад, явіўся на дарозе з Рыбалаў у Войшкі, на Брыкове, пад ахвярнымі крыжамі. З-пад зямлі выходзіў там вялізны кованы жалезам сундук, а ў ім паўнюсенька палаючага золата. Доступ да скарбу сцярог аграмадны чорны сабака. Чэрці тут заўсёды мелі аблічча панічоў і паненак. Валэндаліся яны па „балотах“ па вірах-ямках на рацэ: Кут, Старэ, Дэрэвянка, Камэне, Амбражэёўка, Быхово, Быстра, сустракаліся на брадах Васілёські, Сосновэць, Стары...

Хоць небыліцамі здобілі сваю жыццёвую нядолю, але не легендамі жывіліся штодня войшкаўцы. Падпіраліся сплавам на Нарве (большасць цяперашніх дамоў тут збудавана з белавежскай сасны), заробкамі ў далёкім Беластоку, рамяством. Некаторыя рабілі калаўроты (Захар Сяргеюк), кросны (Карніл Васілюк), займаліся абцёсваннем польных каменняў (Сідар Федарук). Жылі бедна, але і ў гэтай беднасці строга прытрымліваліся стагоддзямі сфармаваных правілаў народнай маралі і тактоўных паводзін, да шляхетнасці і гуманнасці якіх у многіх не дарасла нават да кален цяперашняя так званая „мястовая“ культура.

Больш чым пра мінулае, трэба было б напісаць пра сённяшні дзень Войшкаў. Тут няма заняпаўшых гаспадарак і пустак, кожная лапінка зямлі дбайна дагледжана. І ў той жа час за апошнія трыццаць год адсюль выйшла некалькі дзесяткаў моладзі, якая здабыла спецыяльную сярэднюю і вышэйшую адукацыю. Яны не саромеюцца сваёй роднай вёскі, не пагарджаюць ёю. Мне давялося сустрэцца тут з прафесарам аднаго з універсітэтаў, які, знайшоўшы некалькі вольных ад заняткаў дзён, прыехаў да сваіх старэнькіх бацькоў, каб памагчы па гаспадарцы, навазіць і насекчы дроў, а ўвечары наведаць суседзяў, знаёмых.

Так, маюць Войшкі здаровыя традыцыі!

М. Гайдук
Фота аўтара

ЯКІЯ МЫ ЛЮДЗІ?

Мяне асабіста пытанне як бы і не датычыла. Не толькі мяне, але і ўсяго старэйшага пакалення, якое дажывае свой век, кандыдатаў натуральнага адыходу на той свот. Мы, якія ўступілі ў восьмы дзесятак (а найзацятшыя ў дзевяты), да людзей залічацца не павінны. Бо які ж чалавек са старога грэхата! Толькі клопат людзям.

Але не забывайце, маладыя (і ў роеквіце год), дзень за днём, гадзіна за гадзінай старасць падбіраецца да кожнага. Закон прыроды! Таксама па закону прыроды жывы чалавек пра жывое думае. Не асуджайце мяне, старога, калі я яшчэ намагаюся даць адказ на такое сур'ёзнае жыццёвае пытанне.

Ведалі мы, бyўшы маладымі, якія мы людзі. Прыгнечаныя пануючым класам, жылі ў безупыннай нястачы, у турботах і клопатах пра хлеб надзённы. Брак зямелькі, брак заробкаў прымушаў людзей цярпець голад, холад і безнадзею, штурхаў на пуцявіны злачынства. Беспрацоўе ў горадзе, нэндза ў вёсцы — такія карціны можна было сустрэць усюды.

А замежныя фірмы тым часам выпампоўвалі лясныя багацці з краіны. У нас, напрыклад, той лічыўся шчаслівым, хто ўладкаваўся ў тартак. Удалося і мне адну зіму злавіць тое шчасце. Праца на тартаку была цяжкая, катаржная. Але пад брамай заўсёды стаялі беспрацоўныя: ануж каго выкінуць з працы, зойме яго месца. Таму ўладальнікі тартакоў не дбалі аб рабочых, не будавалі ім жылля, даводзілася здалёк хадзіць у пушчу на працу. Давялося і мне тую зіму кожны дзень адмераць 24 кіламетры пешкі. І гэта лічылася шчасцем! Вось якія мы ў свой час былі людзі.

Зладзейства было чымсьці звычайным. Галота турмы не баялася. Турма абяспечвала тым, чаго бедныя на волі здабыць не маглі. Давала кватэру, пасцель, ежу. І нямала спрытнюг уладкоўвалася на зімовы тэрмін у гэтую дзяржаўную ўстанову. Гэта не казка.

Сучаснае людское жыццё непараўнальнае з тым, што ўведала наша маладосць. Нам, старэчам, здаецца: чаго б яшчэ хацець?! А хацець ёсць чаго. Гэта ведаюць прыстойныя грамадзяне. Адзін з іх паставіў данае пытанне ў „Ніве“. Я, які паціху падбіраюся да дзевятага дзесятка год, інвалід II групы, год як рэнтыст, стоячы адной нагой у магіле, адважуся адказаць на пастаўленае пытанне. Якія вы самі — такія і вашы сані. А мы самі, гэта значыць я і ты, ён і яна, іхняя сям'я, вёска, гміна. Так, так! А ў нас часам бывае так, што ў гміне праўда гіне. А так быць не павінна. А праўда гіне таму, што люд усялякі: благі, добры і ніякі. Ніякіх найбольш. І з імі найгорш. Бо ім і так і гэтак добра. Благога чалавека, як гарбатага, толькі магіла выправіць. А добрыя — даволі маюць: працай надсядаюцца, з ліхам-злом ваююць. Так што грамадскім пачынам вырашыць пытанне не бярыцеся. Бо нічога добрага не даб'ецеся. Ваду вары — вада і будзе.

А я раіў бы вам, людзі, прымяніце маю раду. Сам сябе пазнай, браток, спераду, бакоў, ззаду. І кожнаму пастарацца з ніякага ў неабыякога ператварацца. З павольнага — у звітнага, актыўнага, амбітнага. А таксама, маім *zdaniem* грунт — сачыць за выхаваннем!

Дзядзька Квас

Дарагое Сэрцайка, ты прабач мне, што я, старая, дрыжачай рукой пішу да цябе. Хачу выліць перад табой ды чытачамі жаль, які накапіўся ў маім старэчым сэрцы, жаль на тую бессардэчнасць да людзей старых з боку іх родных дзяцей ды ўнукаў. Ведаю, што нас такіх многа. Я многа чытаю, а мой муж выпісвае газеты і „Ніву“ таксама. Мы з мужам жывем у старэнькай хаце, сын з сям'ёй у новай. Жывем на адным панадворку. Зямлю яму перапісалі, а самі рэнту атрымоўваем. Калі яшчэ жылі разам, унукі былі малыя — іх трое, я ж іх і выняньчыла. Усе ідуць у поле, а я астаюся з імі, ды ўсю іншую работу раблю. Але сынова ўсё незадаволена была, бурчэла, што, моў, тое ці іншае не зроблена. Унукаў я вельмі любіла, але як сталі падрастаць, то і яны, як маці, — на мяне. А колькі ж пры пабудове дома мы напрацаваліся! Муж і здароўе страціў. Цяпер жывем мы адны ў старэнькай хаце. І вось у пачатку вясны мы захварэлі на грып. Моцна хварэлі. Я і ўстаць не магла з ложка. Муж нейк звалачэцца, дроў прыняце, у печы напаліць, есці зробіць. Але таксама слабы. Аднойчы нёс дровы, упаў. А сыновая ў акно глядзіць, ды смяецца, унук на падворку быў, нават і не глянуў. Суседка ўбачыла, прыбегла, прывяла яго ў хату. Прыходзіла ў печы напаліць, есці прыносіла. І неяк дзякуючы яе дапамозе, мы ачунялі. А свае родныя жыўцом бы нас закапалі. Дзе ж іх сэрцы?

Параскева з Бельшчыны

Параскева! Так, гэта найбольш балючая крыўда, бо яна ад тых найбліжэйшых, найдаражэйшых, якім столькі дабрага зрабілася. А тады, калі старэнькія бабка ці дзедка ўжо слабеюць, нядужаюць, дзеці адносяцца да іх не пачалавечы, насміхаюцца з іх нядужасці. А стары чалавек, як і малое дзіця, патрабуе апекі і сэрца. Ды не думаюць маладыя, што маладосць не вечная і да іх таксама прыдзе старасць.

Сэрцайка

Мельхіёр Ванькові̇ч. З цыкла „Крэсы“.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Суд падзяліў гаспадарку пасля смерці бацькі на двух сыноў З. і Р. Суд прызнаў хату, у якой абодва браты пражываюць, З. і вырашыў, што Р. мае права ў ёй пражываць на працягу трох год. Ад таго часу прайшло ўжо чатыры гады, а Р. і не думае апаражніць сваё памяшканне, не хоча плаціць за карыстанне з яго і гаворыць, што гаспадарка была бацькі, а ён як сын мае такое самае права, як і З., тым больш, што ён з'яўляецца інвалідам і мае на ўтрыманні трое дзяцей. Ці можа З. патрабаваць, каб Р. пакінуў памяшканне, а пакуль пражывае ў ім — плаціў арэнду?

АДКАЗ: Браты мелі роўныя правы на спадчыну па бацьку. Аднак пасля падзелу спадчыны праз суд спадчыны ўжо няма, а падзелы, якія атрымалі браты, з'яўляюцца іх выключнай уласнасцю. Праз тры гады, калі згодна з рашэннем суда Р. меў права жыць у хаце, прызнанай судом З., Р. павінен апаражніць памяшканне, а да гэтага часу плаціць за яго карыстанне. Праву З. не можа агранічваць тое, што Р. мае на ўтрыманні дзяцей. Інвалідства Р. магло б мець значэнне толькі ў выпадку, калі б знаходзіўся ён у такой цяжкай матэрыяльнай сітуацыі, што па закону яго брат быў бы абавязаны даваць на яго ўтрыманне. Пастанова аб падзеле спадчыны з'яўляецца тытулам, на аснове якога можна патрабаваць апаражнення кватэры, а адносна заплаты за карыстанне з памяшкання трэба падаць у суд на асобную справу.

Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Нівы“

М. Шаховіч
З народных гаворак

кішка, -і, жан. — атока ў сярэдзіне хамута. Дзякуючы ёй той роўна і мякка прылягаў да шыі каня. Ны накладай сёго хамута, ны бачыш, шчо кішка порвана. Трэба, коб хто нову кішку пудшыв, бо сам хамут шчэ добры.

клішчы -оў (выступае ў множным ліку) — драўляная частка хамута. Ны кідай хамутом, а то клішчы лопнут. Шкода, шчо клішчоў ныма, бо можна было б новы хамут пошыты.

лямэць, -я, мужч. — падкладка пад хамут, калі той завялікі. Будэм лямэць пудкладаты, бо хамут вэліковаты. Бэз лямця можэ кобыла шыю обмуляты.

окапа, -, жан., — абшыўка хамута. Гэта адпаведна выробленая і ўфарбаваная скура, якой пакрыты цэлы хамут. Внэсі хамут дохаты, ныхай окапа просохнэ. Поставіў коня коло воза і хтось окапу порызаў.

супоня — доўгі і моцны раменьчык, якім сцягваюць „клішчы“, праз што замацоўваюць хамут на шыі каня. Завэжы добрэ супоню. Закоротка супоня і ны можна ныяк засупоныты.

(Пасечнікі Малыя, гміна Дубічы Царкоўныя)

Вер-не вер

Астроне! Прысніўся мне сон, што ў мяне на пальцы скалечаны пазногаць. Я сяджу на рабоце і паказваю яго сяброўцы, а яна кажа: адвярні ты яго, я не хачу глядзець.

Сніўся яшчэ і такі сон. Стаю я недзе пры хляве і гляджу на свінню. Свіння была вельмі вялікая, у сапраўднасці я такой і не бачыла. Непадалёк ад гэтага хлеўчыка бачу я свайго мужа, а каля яго нейкіх траіх жанчын. Гэта былі звычайныя вясковыя жанчыны, на галовах у іх завязаны хусткі.

Што могуць абазначаць гэтыя сны?

Анна

Анна! Пазногці, калі іх сніш доўгімі і чыстымі, абазначаюць добрыя справы, нейкі прыбытак. Тое, што твой пазногаць быў скалечаны, абазначае, што пры афармленні нейкіх спраў сустрэне цябе прыкрасць, сум.

Другі сон таксама нядобры: і хлеў, і свінні, і тыя жанчыны. Чакае цябе нейкае свінства, будуць гэта, бадай, нейкія плёткі, якія табе ў нечым перашкодзяць.

Астрон

Куток практычных ведаў

Цяпер, на вясну, варта выкарыстоўваць як найбольш малочных страў, страў са свежых яечак, а таксама з маладой гароднінай.

ХАЛАДНІК З РАДЫСКАЙ

На паўтара літра кіслага малака ўзяць пучок радыскі, жменю нарэзанай зялёнай цыбулі, зубок часнаку, соль.

Памытую зялёную цыбульку трэба вельмі дробна нарэзаць, палажыць у місачку, дадаць дробна пасечаны зубок часнаку, крыху солі і добра расцерці драўлянай лыжкай ці валікам. Памытую радыску дробна нарэзаць разам з маладымі лісточкамі. Гародніну змяшаць з добра збітым кіслым малаком. Найсмачнейшы гэты халаднік будзе, калі падамо яго з вараной бульбай, але можна таксама падаць з хлебам ці смажанай бульбай.

ЯЕЧНАЯ САЛАТА

На 4 яечкі бярэм пучок зялёнай цыбулькі, 2-3 лыжкі маянезу, соль, крыху перцу.

Крутыя яечкі абабраць і пасячы. Палажыць у салатніцу, дадаць нарэзаную радыску, зялёную цыбульку, змяшаць з маянезам, заправіць па смаку соллю і перцам. Салату разлажыць на кавалкі хлеба ці булкі, памазаныя маслам, пасыпаць зялёнай цыбулькай і ўпрыгожыць радыскай. Можна таксама салату разлажыць на лістках зялёнай салаты і падаць на талерачках.

Вельмі смачную яечную салату атрымаем толькі з яечка і зялёнай цыбулі. Крутыя яечкі трэба пасячы, дробна нарэзаць зялёную цыбулю, пасаліць і змяшаць з маянезам і смятанай. Гэты салат не павінен быць густым, можна яго чэрпаць лыжкай і есці прыблізна, як татарскі соус.

Гаспадыня

(Працяг са стар. 5)

ўжо фашысты, што сам я іх бачыў. Праўдападобна, гэта нямецкія разведчыкі. Палітрук падзякаваў мне і пасля гэтага я адправіўся ў дот „Пчолка“. Неўзабаве, амаль тут жа за мной, палітрук (гэта быў В. К. Локцеў) прыслаў сувязнога, каб усе камандзіры дотаў сабраліся на нараду ў доце „Каменданцкі“. А я ўзяў сваю вінтоўку і кулямёт, і запасныя дыскі з кулямі, і яшчэ скрынку гранат... Ужо нават рук не хапала, каб усё гэта ўтрымаць. Нейкі маладзенькі баец, убачыўшы, як я з усім гэтым мацуюся, падышоў да мяне і кажа: „Я табе дапамагу“. „Дзякую, — гавару я яму. — Неяк справлюся. Ты, калі хочаш, бяры толькі сваю вінтоўку“. І пайшлі мы знэй займаць уцарашні мой акоп, бо ў доце ўсе баявыя раслікі знаходзіліся на сваіх месцах, а мне там месца не было і таму я адправіўся ў свой акоп. Толькі што мы там размясціліся, як на шашы з боку Сямяціч пачуўся нарастаючы гул рухавікоў. Я падрыхтаваўся...“

Цяпер усё закружылася, як на карусэлі. Толькі першая грузавая машына высунула з-за сцяны лесу свой жалезны лыч, а Плаксей ужо запусціў сваю хуткастрэльную машынку. Першая чарга прадзіравіла кабіну. Плаксей перанёс агонь на калёсы, на шыны.

„Каб першую збіць! — гарачыцца ў думках. — Яна загародзіць дарогу іншым.“

І сапраўды варожая машына спынілася. Тады Плаксей перавёў агонь на другую. Побач са сваёй вінтоўкі страляў таксама гэты маладзенькі баец.

— Бяжы і далажы камандзіру дота пра абстаноўку! — загадаў яму кулямётчык, — а сам пачаў страчыць ужо безупынку па трэцяй, чацвертай і далейшых машынах, страчыў заўзята, у гарачцы, пакуль не скончыліся ў дыску патроны, пакуль кулямёт сам не заглох.

Да гэтай хвіліны паспелі, на шчасце, яго баявыя сябры з дота, падбеглі, каб памагчы, каб мог ён перазарадзіць кулямётныя дыскі. І тады пачуў трывожны воклік:

— Задняя машына паварочвае, уцякае!

І Плаксей ужо страчыў па гэтай машыне. Яна неяк падскочыла, рванулася назад і абсела. Плаксей паслаў ёй новую порцыю куль.

— Спыніць кулямётны агонь! — закрычаў нехта. — Гранатамі пад машыны!

Плаксей сягнуў па свае жалезныя „лімонкі“ і шпырнуў іх адну за другой. Іншыя салдаты не аставаліся ў даўгу. Выбухі злучыліся ў адзін магутны гул.

„...Я не лічыў, колькі было гэтых машын, — успамінае Пятро Плаксей. — Невялікая калона стаяла на шашы. Можа нейкіх штук пятнаццаць, можа менш. Нам, байцам, не дазволілі абшукаць гэтыя аўтамабілі. Раздалася каманда: „Усім, усім! Неадкладна пакінуць палявыя пазіцыі і адыходзіць у дот!“ І мы пабеглі ў дот. Сабраліся ўсе разам у галоўным каземаце. Лейтэнант паведаміў нам, што ёсць пастанова камандавання: сёння ноччу прыйдзе сувязны ад палітрука і мы выйдзем з дотаў у лес...“

Але сувязны не прыйшоў, бо на нарадзе камандзіраў (аб чым Плаксей, зразумела, не ведаў), па прапанове гэтага ж палітрука Локцева прынята была пастанова, каб не пакідаць дотаў, пакуль ёсць чым адбівацца, пакуль змогуць яны трымаць зброю ў руках. І таму Пятро Плаксей сцвярджае ў сваіх успамінах, што:

„...але ў гэтую ноч сувязны не прыйшоў і знэй пацямнела, і знэй нам гітлераўцы пачалі пампаваць газ у дот, а нашы адбівалі ім з кулямётаў. Дык фашысты яшчэ болей заўзята мучылі нас газам і абстрэльвалі з аўтаматаў, асабліва праз розныя шчыліны, продухі, амбразуры і байніцы...“

Задыхаючыся ад газаў, усе ў вельмі нявыгадных працігазах, неяк у муках дачакаліся світання. Над ранкам усё заціхла. Пачакалі яшчэ мінут пятнаццаць і тады камандзір дазволіў асцярожна адкрыць стальныя дзверы. Тры байцы выпаўзлі з дота. Сярод іх, як бы інакш, быў таксама Пятро Плаксей. Канавай дабраліся да лесу...

„...прыйшлі мы ў лес, — піша Плаксей, — дапаўзлі да „Каменданцкага“ дота, дзе нас сустрэлі па-сяброўску, распыталі як і што, а мы аб усім даклалі ім далажылі і нам сказалі, што ў гэтую ноч абавязкова ўжо прышлюць за намі сувязнога. І тады да мяне падбег нейкі баец і сказаў, што за маскіровачнай загараддзю чакае мяне нейкая жанчына. Я папрасіў дазволу ў лейтэнанта Сазонава, ён мне дазволіў і я пабег ва ўказанае месца. Забег і бачу, што за корчыкам сядзіць Люба...“

Хопіць на сёння, толькі прыпомню, што цётка Люба Млынарчук таксама расказвала нам пра гэтую сустрэчу. Відаць, абое яны перажылі яе вельмі глыбока, калі засталася ў памяці на ўсё жыццё. Пра далейшы лёс Пятра Плаксея — праз тыдзень.

Віктар Рудчык

ТРЫБУНА чытачоў

З НАДЫХОДАМ ВЯСНЫ

Прыйшла ўрэшце вясна. Самая цудоўная пара года. Гэта не толькі пах кветак і траў, зелень дрэў, радасць сонца. Гэта таксама пара, каб напомніць усім нам аб абавязку супрацьпажарных правілаў, таму што калькасць пажараў у гэты час значна ўзрастае. Найбольш іх узнікае ў наваколлі лугоў і верасовых месц.

У нашых раёнах усё яшчэ ў модзе бяздушны звычай: выпальванне сухіх траў і раслінных рэштkaў. Рэч не ў тым, што гэта забаронена законам, а ў тым, што такая недарэчнасць часта канчаецца пажарам.

Большасць пажараў — гэта вынік чалавечай неасцярожнасці, а таксама нарушэнне асноўных правіл пажарнай бяспекі. Не ўсе ведаюць, а ў сапраўднасці не ўсе хочуць ведаць, што асаблівa вясной у лесе забараняецца: распальваць вогнішчы, курыць тытунь, пакідаць бутэлькі і іншыя шкляныя упакоўкі, выкідаць праз вокны вагонаў акуркі, уязджаць на лясныя дарогі аўтамашынамі і т.п. Так, не ўсе хочуць усведаміць сабе пагрозу сваёй бездакзнасці, ды таго, што луг, лес і ўся прырода гэта наша супольнае багацце, якое мы павінны сцерагчы, як сваю ўласнасць.

Кожны год прыносіць новыя пажары, новыя чорныя плямы ў зеленi лясных масіваў, вялікія матэрыяльныя затраты, а неадночы беспаваротныя знішчэнні натуральнага асяроддзя. Аж цінецца на вусны ўсім вядомая праўда: „Лес гарыць хутка, а расце памалу!“. Аж хочацца крыкнуць: „Людзі, будзьце ўважлівымі і асцярожнымі!“

Сяргей Сац

ПАВЫШАЮЦЬ КВАЛІФІКАЦЫІ

Ужо ідзе другі год, як у Чаромсе пачаў працаваць экстэрністычны ліцэй для працуючых. Гэта філіял Ваяводскага рабочага універсітэта. Быў ён арганізаваны пры паравозным дэпо чаромхаўскай станцыі па ініцыятыве гуртка ЗСМП. У першым навучальным годзе вучылася тут 46 асоб. Гэта ў асноўным чыгуначнікі — працаўнікі паравознага дэпо і станцыі. Некалькі асоб было і з іншых устаноў. Усе яны паспяхова закончылі навуку, атрымалі пасведчанні аб заканчэнні сярэдняй школы.

Зараз вучыцца 35 асоб. Гэта людзі, якія па розных прычынах не закончылі сярэдняй школы, а хацелі вучыцца далей. Узрост „студэнтаў“ ад 25 да 50 гадоў. Як паведамляе кіраўнік філіяла Мікалай Міхалюк, выкладаюцца тут усе прадметы па праграме сярэдняй школы. Узровень вучобы чаромхаўскіх вучняў вышэйшы, чым у падобнага роду філіялах у Гайнаўцы і Сямяцічах. А заслуга ў гэтым выкладчыкаў — настаўнікаў мясцовай гмінай зборнай школы і яе дырэктара Мікалая Міхалюка. **(ус)**

ЮШКОЎСКІЯ ЛІСТАНОШЫ

Наша пошта невялічка,
Як іншыя хаты.
Маладая кіраўнічка,
Можна ехаць ў сваты.
Як захочаш узяць грошы,
Пераступіш праз парог,
Прывітаюць лістаношы —
Іх якраз там чатырох.
І штодзень у адну пору
Выйдуць разам назнарок,
Рвануць іхнія маторы,
Нясуць кожнага ў свой бок.
Косця ў Сушчу дзесь жанецца,
У Кухмы Валодзя прэцца,
Коля проста ў Бандары,
А К. Валодзя ў Бахуры.
Часам ўмеюць па выплаве,
Каб пайшла па жылах кроў,
Спірцік з мёдам разабраці
І тады, ну, будзь здароў!
Юшкоўскія лістаношы —
Такіх больш нам не знайсці
Не купіць нідзе за грошы,
Хоць, ўсе пошты абыйсці.

А. Леўшук

ЗАЛАТЫЯ РУКІ ФЁДАРА МЛОДЗЯНА

Фёдара Млодзяна родам з Дубіч Царкоўных далёка ведаюць людзі не толькі ў сваей гміне. Гэта вельмі здольны чалавек, у яго залатыя рукі. Ён будуе драўляныя хаты, хлявы і калісьці рабоць меў хоць адбаўляй. У яго уласная добрая сталярня, дзе на сценах вісяць розныя інструменты. Робіць людзям на заказ бочкі, ставенькі, сталы, столікі, крэслы, скрынкі на сала, шафы і многа іншага. Выконвае таксама сталярку. Работа Ф. Млодзяна чыстая і акуратная. У новых будынках ён устаўляе падлогі і столі. Мае крайзегу і добра на ёй рэжа дошкі, шчыкеты. На месцы ў яго стругальны станок і фугольнік. Усё ў яго працуе на электрычным току, таму працу выконвае хутка.

Гэта ўжо старэйшы чалавек, яму звыш 70 гадоў, але пазайздросціць яму могуць многія маладыя. Дасканалы гаспадар, хаця гаспадарку цяпер перанаяў яго малодшы сын. Калісьці, да вайны, па вёсках мала ў каго быў належны парадак па прычыне беднасці людзей. Але ў Млодзяна і тады гаспадарка вялася добра і, як на той час, меў ён вялікі з яе даход, меў добрыя ўраджаі з гектара. А ўсё гэта таму, што Ф. Млодзян чалавек вельмі працавіты і дакладны.

Для цікаўнасці хачу яшчэ дадаць, што Ф. Млодзян, калі быў малодшы, адзначаўся вялікай сілай і любы конны воз лёгка на сваіх плячах падымаў з зямлі і пераносіў. Яшчэ і сёння ў Дубічах мала хто з малодшых асмеліцца падужацца з ім. **М. Панфілюк**

Ад рэдакцыі. У 15 нумары „Нівы“ ад 13 сакавіка на 7 старонцы мы змясцілі артыкул М. Панфілюка пад загалоўкам „Рэдкае майстэрства“ пра калодзежнага майстра Уладзіміра Хіліманюка з Тафілаўцаў. Але здымак да гэтага артыкула далі не такі, як трэба. Гэта быў здымак Фёдара Млодзяна з Дубіч Царкоўных, артыкул пра якога публікуем вышэй.

Памылка ўзнікла па віне рэдактара, адказнага за супрацоўніцтва з карэспандэнтамі, за што ён сардэчна перапрашае Фёдара Млодзяна, Мікалая Панфілюка і ўсіх чытачоў.

ПРАФЕСІЯ, ЯКАЯ ПАМІРАЕ

З году ў год цяжэй знайсці добрага каваля, які добра паладзіў бы сельскагаспадарчую прыладу, ці падкаваў бы каня. Адкрываюць варштаты, але з намерам, каб зарабіць вялікія грошы, і робяць жалезныя платы. А каб адцягнуць сашнікі ці падкаваць каня, трэба патрапіць многа часу, пакуль знойдзеш старога каваля. Маладыя майстар аб гэтым і слухаць не хоча.

Памятаю, добрыя два майстры ад плуга і падковы былі ў Дубяжыне, Бельскай гміны. Адзін з іх памёр, а другому, Язэпу Караляку, здароўе не пазваляе грэць у кузні пяцікілаграмавым малатком. На шчасце, у Дубяжыне падрос малады майстар — Андрэй Дуб. Адкрыў ён слёсарска-кавальскі варштат, дзе „лечыць“ усе машыны і ўсе гаспадарскія дробязі. Майстар гэта добры. Сам умее зрабіць састаў малых плугоў да трактара, якімі можна абараць землянплоды. Людзі маладыя! Не забывайце пра заўсёды патрэбныя ў гаспадарцы паслугі! Нічога вечнага няма. А ладзіць трэба. **С. Сцепанюк**

НАША ПОШТА

Анатоль Маўчун, Познань. „Мне здаецца, што нарэшце здзейсніца тое, чаго я чакаў больш дваццаці гадоў. Можа ўрэшце здабуду слоўнікі і кнігі, пра якія я без поспехаў дапытваўся ў розных рэдакцыях. Ліст Івана Казлоўскага даставіў мне вялікую радасць. Да яго я ўжо напісаў некалькі слоў. Ваша намаганне, каб гуртаваць прыхільнікаў беларускай мовы і культуры вакол „Нівы“ заслугоўвае высокай пашаны. Я вельмі рады, што можна яшчэ сустрэць такіх людзей, як Казлоўскі. Я і дагэтуль многа з кім перапісваюся з Беларусі і кожнаму новаму знаёмаму пасылаю заўсёды „Ніву“. Календары заказаў чатыры і, здаецца, заказ трэба будзе паўтарыць. Прыемна, дужа прыемна чытаць, што людзі праяўляюць зацікаўленне да „Нівы“, да Беларусі. Шчыра кажучы, калі б не атрымаў апошняга пісьма ад вас, я б звярнуўся і да вас з просьбай дапамагчы мне здабыць патрэбныя кнігі. А нават пісаць ужо пра гэта пачаў. Але не бяда. Іван Казлоўскі і так не выручыць вас ад усіх маіх просьбаў...“

Дзед Кастусь. „Што датычыць пісання ў „Ніву“, буду пісаць. Тэмы ёсць, але падобныя да фельетона „Дабраныя“. Добра напісаны і патрэбны фельетон. Каб не скуп яек, то да мяне мелі б прэтэнзіі. Малайчына, аўтар. Такіх інфармацый каб як найбольш!“

Г. Мароз. „Дарагі рэдактар, вельмі ўдзячны вам, што аба мне не забываеце. Тых некалькі слоў дадае мне ахвоты для далейшага супрацоўніцтва. Вельмі рады падумаць, што там, у „Ніве“ хтосьці аб табе памятае. Ва ўсім я вас разумею. І аб даўжэйшай чарзе ў чаканні з артыкуламі ў „Ніве“, і аб усім іншым. Аб тым жа разважалі мы на з'ездзе. А ваш настрой мне вельмі вядомы. І ведаю адно: „Мой родны кут, як ты мне мілы, забыць цябе не маю сілы“. Святыя словы! І дзе б ты не апынуўся, усё роднае табе наймілейшае і найпрыгажэйшае. Вось і я: працую ў Гайнаўцы, а вёска мне найпрыгажэйшая. Мне здаецца, што тут я толькі жыву і адпачываю. Тут і вецер табе прыемнейшы. А якія тут вясною дзянькі! А пабачыць усход сонца і пачуць птушак спеў! Толькі жаль, што гэтых птушак штораз менш. Выбачайце, рэдактар! Перастану, а то пусціўся ўжо зноў на шырокія воды“.

ПРА МАКУЛАТУРУ

Два разы ў год — вясной і восенню чаромхаўскія школьнікі праводзяць зборку лому і макулатуры. За мінулы год сабралі і прадалі яны 8.900 кг лому і 2200 кг макулатуры. Такім чынам зарабілі больш 10 тысяч злотых. Грошы часткова былі выкарыстаны бацькоўскім камітэтам на патрэбы школы, часткова на арганізаванне розных культурных мерапрыемстваў. Але ёсць яшчэ адзін аспект гэтай справы. Вучні выканалі вялікую работу ў пошуках рэзерваў. Ведаем жа, што і лом, і макулатура гэта вельмі каштоўная (хоць другарадная) сыравіна для прамысловасці. І варта, каб у выдабыванні такіх рэзерваў у нашай гаспадарцы ад школьнікаў павучыліся і дарослыя.

Школьнікі Чаромхаўскай гміны ў бягучым годзе плануюць сабраць не меншую порцыю гэтай каштоўнай для прамысловасці сыравіны. **(ус)**

ЗАМНОГА ВЫГОДЫ

На вуліцы Бучка ў Гайнаўцы знаходзіцца самаабслуговы бар. Сюды можна зайсці і паесці. Ды тут можна прыкмеціць і рэчы нясмачныя. У бары часта можна сустрэць людзей, п'ючых напіткі, якіх у бары не прадаюць. А гэта ж забаронена! Ды што ж, персанал не звяртае на гэта ўвагі, як быццам бы ўсё было ў парадку.

Таксама тут убачыце людзей з папяросай у зубах, хаця вісіць выразна таблічка, што курыць забараняецца. Калі мы на ўсё будзем закрываць вочы і прапускаць міма вушэй, то куды ж мы зойдзем?

Ян Карчэўскі

А Ў БЕЛЬСКУ НЯМА

У гарадах такіх, як Беласток, Бельск ці Гайнаўка, ёсць спецыяльныя большыя памяшканні, дзе адбываюцца спецыяльныя ўрачыстасці, звязаныя з нараджэннем дзіцяці і цывільнымі хрэсьбінамі ці шлюбамі. Усё гэта праводзяць спецыяльныя дзяржаўныя працаўнікі. Але ў Бельску вось няма памяшкання і няма працаўніка, які займаўся б пахаваннем нябожчыка. Ёсць людзі, якія перад смерцю жадаюць, каб іх хавацб на камунальных магілках, без духоўнага. І добра было б, каб пры такіх пахаваннях быў прысутны „ўрадавы“ чалавек, які сказаў бы апошняе развітальнае слова над магілай памершага. Варта, каб такую форму пахавання прыняць у Бельску, і адпаведныя ўлады павінны гэтым заняцца.

Іван Кірызюк

...у нашай краіне дзейнічае 2300 сельскагаспадарчых прадукцыйных спулдзельняў (РСП), якія гаспадараць на амаль 800 тысячах гектараў земельных угоддзяў.

...кожная трэцяя вёска ў Гайнаўскай гміне мае ўласны клуб, якім апякуецца або прадпрыемства „Рух“ або гайнаўскі ГС.

РАСКАЗ АБ КНІЗЕ

Хачу вам сардэчна падзякаваць за кніжку, прысланую за месца, занятае ў авангардзе карэспандэнтаў за 1979 год. Кніжка мае загаловак „Іскры ў папялішчы“, аўтар Лідзія Арабей. Хачу сказаць, што чытаючы гэтую кніжку, я няраз плакаў, а калі дачытаў да старонкі 265, дык не змог чытаць далей, так у грудзях рэзала, а слёзы горкія каціліся, што аж стыдна было перад жонкаю, бо плакаў, як малое дзіця (чытаў уголас, так, як чытаю „Ніву“). Але тут трэба мець каменнае сэрца, каб, чытаючы і разважаючы, не заплакаць. Не буду тут апісваць усіх падзей, якія адбываліся ў акупіраваным Мінску, не буду апісваць жыцця савецкіх людзей ва ўмовах акупацыі, іх барацьбу з гітлераўскімі захопнікамі. Хачу толькі сказаць, што калі гітлераўцы пагналі яўрэяў з гета на расстрэл, маладая Райка, непадобная на яўрэйку, была на волі. Калі даведалася, што ўсіх пагналі, і яна далучылася да ўсіх, хоць людзі і не пускалі. Усіх расстралялі, а Райка нейкім цудам засталася. Прывёз яе нейкі дзядзька ў бальніцу. Абедзве рукі мела зангрэнаваныя. Іх ампуціравалі, ды лекар з сястрыцаю пастараліся, каб Раю назваць Галяю, ды знайсці ёй якую-небудзь сваячку. Знайшлі ёй цёцю Нюру, ды лёс хацеў так, што тая цёця яе пазнала, бо Рая ў яе бывала. Як яны прывіталіся, ніхто з хворых не пазнаў, што гэта не сваякі.

Гэту кніжку раю пачытаць усім. Мае дараженькія, хто з вас не жыў яшчэ пры гітлераўскай акупацыі, таму гэта толькі гісторыя. І той можа сказаць: вось дурак, кніжку чытае ды плача. Але хто ў той час жыў і перажыў, як Аляксандр Панасюк са Слохаў, той, чытаючы, усё бярэ ў сэрца, а яно ж не з каменя.

Э. Ш.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ЗАЖЫВА ПАМЕРШЫЯ“ „Ніва“ № 6 (1250) ад 10.02.1980 г.
Адказвае: NACZELNIK GMINY W BIELSKU PODLASKIM.

W związku z opublikowanym artykułem pt. „Za żywa pamierszyja”, dotyczącego warunków socjalno-bytowych Ob. Chilimoniuk Jana i Al-dry zam. Rajki informuję:

Ob. Chilimoniuk Jan i Aleksandra zam. Rajki są stałymi podopiecznymi tut. Urzędu Gminy od 1.07.1972 r. do chwili obecnej. Otrzymują zasiłek stały w wysokości 1.440 zł. Oprócz zasiłku stałego była udzielana im pomoc pieniężna w postaci zasiłków okresowych, celowych na opał w wysokości 700 zł i zakup odzieży po 1000 zł. Z magazynu Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej była udzielana pomoc w postaci odzieży i obuwia. Niejednokrotnie proponowano im remont mieszkania lub zamianę na lepsze, na co nie wyrażali zgody. Do maja 1979 r. Ob. Chilimoniukiem Janem opiekowała się jego żona Aleksandra, która jeszcze wówczas była zdolna do sprawowania opieki. Z chwilą stwierdzenia, że Ob. Chilimoniuk Aleksandra nie jest w stanie opiekować się mężem, zorganizowano pomoc sąsiedzką, opłacaną z funduszy PKPS. Opiekę tę sprawuje Ob. Konachowicz Maria zam. w Rajkach. W październiku 1979 r. skompletowano akta o umieszczenie Ob. Chilimoniuka Jana i Aleksandry w Domu Pomocy Społecznej. W chwili obecnej czekają na wolne miejsca.

Pod koniec stycznia 1980 r. wynajęto na potrzeby małżeństwa Chilimoniuk drewniany dom mieszkalny w tej samej wsi, w dobrym stanie technicznym, mający 3 pokoje, kuchnię i kładówkę, kryty dachówką, należący do prywatnego właściciela, zamieszkałego w Bielsku Podlaskim. Po przygotowaniu budynku do zamieszkania m.in. po otapetowaniu i wyposażeniu go ze środków PKPS w niezbędny sprzęt i pościel, przekwaterowano, ale tylko Ob. Chilimoniuk Jana. Żona natomiast odmówiła przejścia. Nie pomogły prośby i tłumaczenia pracowników ZOZ, Urzędu Gminy, a także sąsiadów. Ob. Chilimoniuk mieszkał tam sam przez kilka tygodni, po czym żona podstepnie zabrała go z powrotem do swego mieszkania i w chwili obecnej mieszkają tam razem.

W tej sytuacji Naczelnik Gminy zmuszony jest do podjęcia próby przekwaterowania małżeństwa Chilimoniuk poprzez eksmisję i uniemożliwienie zajęcia przez Aleksandrę Chilimoniuk jej własnego mieszkania. Jednakże najlepszym rozwiązaniem tego problemu byłoby umieszczenie zainteresowanych w domu pomocy społecznej.

Kończąc przepraszamy za zbyt późną odpowiedź.

Naczelnik Gminy
inż. Jan Siemieniuk

Адказвае: URZĄD WOJEWÓDZKI, WYDZIAŁ ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ W BIAŁYMSTOKU.

W nawiązaniu do pisma Naczelnika Urzędu Gminy w Bielsku Podlaskim, wyjaśniającego sprawę Jana i Aleksandry Chilimoniuk, zamieszkałych w Rajkach gmina Bielsk Podlaski, informujemy, iż wnioski w sprawie umieszczenia w/w w domu pomocy społecznej znajdują się w PDPS w Brańsku.

Z chwilą zwolnienia 2 miejsc, będą tam niezwłocznie umieszczeni.

Wicedyrektor Wydziału
mgr Janina Karpiesiuk

Дзесяці два гады пасля вяселля Люцынка і я жылі ў яе бацькоў. Дзень, калі мы павінны былі атрымаць трохпакаёвую кватэру, надыходзіў з кожнай хвілінай.

— Нарэшце, у нас будзе свая кватэра, — радавалася мая жонка. — Мара здзяйсняецца.

Не радасць я раздзяляў напалавіну.

— У нас толькі адзін ложак, — сказаў я.

— Нічога. У нас будзе яшчэ стол і два крэслы.

— Як?

— Мая маці дасць.

— Маці? Цудоўна.

— І гэты буфет таксама.

— Выдатна!

— Магчыма, і гэты сервіз, што стаіць у буфеце. А калі я хораша папрашу, то мы атрымаем і восьгэтую вазу на кветкі.

— Так, так, ты павінна хораша папрасіць, дык маці дасць яшчэ дыван з першага пакоя.

— Канечне.

— Мо таксама і карціну, што вісіць ля акна? Яна мне вельмі падабаецца.

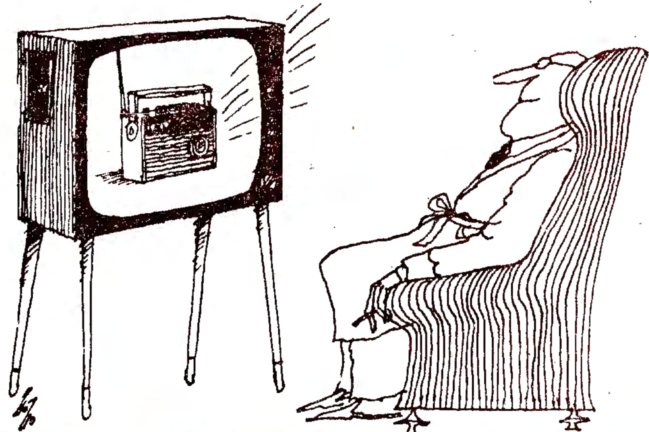
— Мы, напэўна, яе атрымаем. Цудоўна. Уласная кватэра і ўжо абсталявана.

Раптам мне зрабілася няёмка.

— Паслухай. Мы забяром гэтак многа рэчаў. А што мы пакінем маці?

Мы пакінулі маці нашага аднагадовага Петруся. Яна будзе яго выхоўваць.

Леанард Валіхт

Трымайце вуха!

Каму прыкмецілася-той здагадаецца

НАМЕСНІК

Да цара звяроў льва дайшлі чуткі, што воўк — яго намеснік у далёкім лесе, вельмі жорстка абыходзіцца з падначаленымі: замест трох па шэсць шкур здзірае. Неўзабаве пачалі жыхары лесу петыцыі дасылаць: „Абарані нас, цар. Не можам больш здзекі ваўка цярпець". Загадаў леў выклікаць намесніка са справаздачай. Выслухаў ён ваўка і кажа:

— Я вымушаны зняць цябе з гэтай пасады, бо ты не ведаеш ніякай меры. Кім бы ты хацеў стаць?

— Дайце мне магчымасць даказаць, што я ваш самы бескарыслівы слуга. Я згодзен на любую, нават брудную работу. Даверце мне хоць бы пасаду... санітара лесу!

Расчулены леў згадзіўся... Кажуць, воўк з такой ахвотай узяўся за справу, што крыху перастараўся: праз год „ачысціў" лес так — нічога жывога не засталося. Калі хто і трапляў сюды выпадкова, то нават насладзіць баяўся — барані бог воўк унюхае!

П. Саковіч

НІЎКА

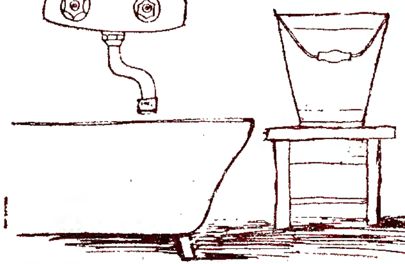
І ў мастацтве ўсё ўзаемазвязана.

У ТЭАТРЫ

Пасля спектакля дырэктар тэатра пытае выканаўцу галоўнай ролі:

— Што гэта вы ў апошнім акце такое глупства малолі, а не паўтаралі тое, што вам шаптаў суфлёр?

— Дык ён жа хроп ва ўсю моц, — крыху разгублена адказаў артыст, — і нават пры ўсім маім жаданні я не мог рабіць гэтакага.

Без слоў.

ЗАРОБКІ І СТРАТЫ

Сустрэліся суседзі. Разгаварыліся.

— Вы ў месяц колькі зарабляеце?

— Пяць тысяч.

— А траціце?

— Ды так недзе тысячы тры.

— А рэшту куды дзяваеце?

— Ну, туды-сюды... А ў вас якая зарплата?

— Дзве тысячы.

— А траціце колькі?

— Ды тысяч сем.

— То адкуль жа бярэце рэшту?

— То адтуль, то адсюль...

„КРАСНАЯ" ЦАНА

Пытаецца дзед Ахрэм

У цёткі Хвядоры:

— Чаму зялёныя нясеш

На рынак памідоры?

— Не хвалюйся! Усе, як я,

Гандляваць умеюць.

Як загну за іх цану,

То пачырванеюць.

Паўло Глазавы

СПЯВАЎ ДАРАДЧЫМ ГО-ЛАСАМ.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Людмілы і Міры Артэмюк з Парцава змяшчаем песню

PAMIĘTAM CIEBIE Z TAMTYCH LAT

Słowa: Bogdan Olewicz

Muzyka: K. Krawczyk, W. Trzciński

Zamknij świat na klucz
wróć do mnie,
żal za siebie rzuć,
wróć do mnie,
bo ja wciąż pamiętam
ciebie z tamtych lat.
Wygnaj z serca chłód,
wróć do mnie,
jak najkrótszą z dróg
wróć do mnie,
bo ja wciąż pamiętam
ciebie z tamtych lat.
Niech się dzieje co chce,
nam nie może być źle,
kupię nam obrączki dwie,
bo po to, by ze sobą być,
żyjemy ja i ty.
Jak stracony czas,
wróć do mnie,
jak już kiedyś raz,
wróć do mnie,
bo ja wciąż pamiętam
ciebie z tamtych lat.

Parlando: Tak jak po burzy wraca słońce, po nocy dzień, a po zimie lato, tak ty wróć do mnie.
Dzisiaj już wiem, że w całym moim życiu najbardziej kochałem ciebie z tamtych lat...

Niech się dzieje co chce,
nam nie może być źle,
kupię nam obrączki dwie,
bo po to, by ze sobą być,
żyjemy ja i ty.
Zamknij świat na klucz,
wróć do mnie,
żal za siebie rzuć,
wróć do mnie,
bo ja wciąż pamiętam
ciebie z tamtych lat...

ДОКТАР ЗНАХАРУК

— Скажыце, пане доктар, гэта шкодна — выпіць перад абедам чарку каньяку, ці не?

— Ну, вядома ж, не, калі вы не так часта абедаеце.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Сямейная ідылія: муж чытае газету, жонка вяжа, ля яе ног пёс, у каміне палыхае агонь.

Жонка гаворыць мужу:

— Умаляю цябе, не гавары „так, дарагая" кожны раз, як пёс загыркае са сну.

*

Паліцэйскі пытае ў аўтамабіліста:

— Вы што, не бачылі чырвонае святло?

— Не.

— А калі я свістаў, вы таксама не чулі?

— Не.

— А калі я размахваў жазлом і крычаў?

— Не.

Паліцэйскі зарыдаў:

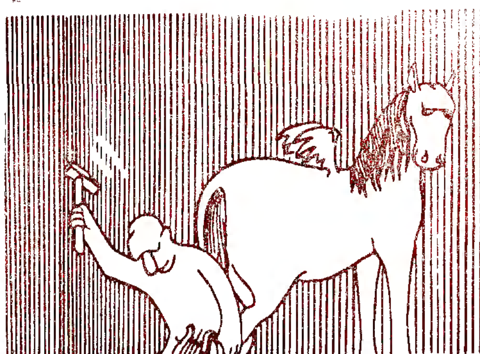
— Тады, паўстае пытанне, для чаго я патрэбны?

*

— Ты кахаеш Жака?

— Не, але з усіх мужчын, якіх я не кахала, ён самы каханы.

З цыкла „Пегас"

— Будзь ты крыху болей лірычны.

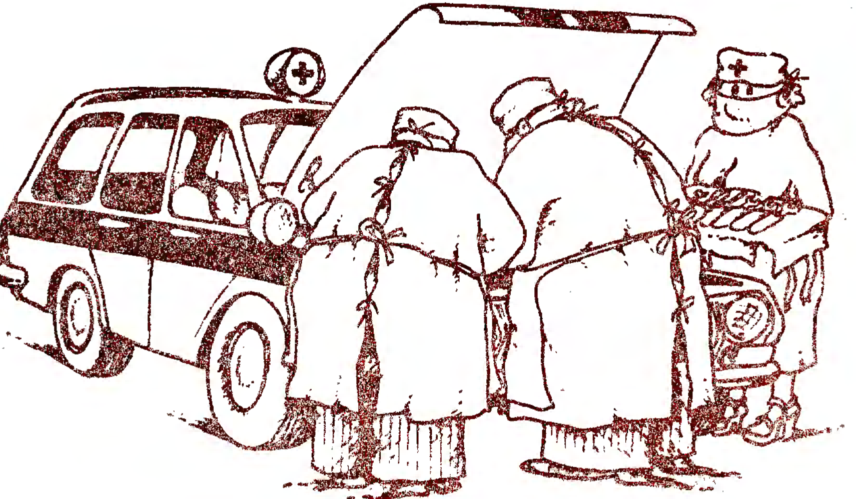
З „Весніка Задрыпоніі"

НА ФРАНТАХ КУЛЬТУРЫ

Рэнтабельны звычай існуе ў кнігагандлі горада Белыя Вытокі. Пасля выдання кнігі яе аўтара пераводзяць у гандлёвую сетку на час, які неабходны для поўнай рэалізацыі твора.

ПЫТАННЕ РЫЖАГА АЛЁШКІ

Калі чалавек добра выхаваны, то хто вінаваты — сям'я ці школа?

Кур'ёзы

ДЗЕЛЯ ПТУШАК

Бадай, усе людзі любяць птушак. Любяць паназіраць за іх імклівым палётам, паслухаць іх меладычныя звонкія песні. Асабліва вясной, калі птушкі не нарадуюцца росквіту прыроды. Трапляюцца такія аматары крылатых, якія адрозніваюцца нейкай хваравітай біялагічнай палкасцю і, здаецца, жыць не могуць без пярнатага царства. Такой з'яўляецца і 53-гадовая амерыканка Дорыс Магер. Нездарма яе называюць у ЗША гаспадыняй птушак.

Як і многія іншыя добраахвотныя ахоўнікі жывёльнага свету, Дорыс Магер заўсёды падкрэслівае сваю непаўторную схільнасць да птушак і нават распачала кампанію па збору сродкаў для захавання выміраючых прадстаўнікоў лятаючых. У сваім ажыятажы яна дайшла да таго, што шэсць дзён і начэй... прасядзела ў арлінным гняздзе на вершаліне сасны — на вышыні амаль 50 метраў ад зямлі. Гэткім эксцэнтрычным учынкам яна хацела падкрэсліць, што каго-каго, а арла, які 179 гадоў таму назад стаў займаць пачэснае месца на гербе Злучаных Штатаў Амерыкі, трэба зберагчы ад вымірання ў першую чаргу.

Некаторыя суайчыннікі Дорыс Магер ацанілі яе ўчынак як высокапатрыятычны. І калі яна злезла з дрэва, то сабрала сярод іх за некалькі дзён каля 20 тысяч долараў „на будаўніцтва арліных гнёздаў".

Калі да вас завітаў знаёмы, які збег ад не зусім ласкавых жаночых вачэй, пачастуйце яго чаем, прачытайце лекцыю аб мірным суіснаванні, пазычце ў суседа раскладушку... Толькі аднаго не рабіце: не прапануйце яму адчуваць сябе як дома.